ISSN 1560-7615 / ISBN 978-99950-52-06-5

ទស្សនាវដ្តី អភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

ឯកសារបោះពុម្ពផ្សាយរបស់
វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

ឆ្នាំទី១១ លេខ ៤ | តុលា - ធ្នូ ឆ្នាំ២00៧ | តម្លៃ ១.៥00៛

ប្រទេសកម្ពុជា: កំណើនសេដ្ឋកិច្ច និងលទ្ធផលតាមវិស័យក្នុងឆ្នាំ ២00៦

ភឹម រ៉ុនស៊ីណារិទ្ធិ ពិភាក្សាលើការវាយតំលៃក្នុងគណនីជាតិឆ្នាំ២00៦ ដោយវិទ្យាស្ថានជាតិស្ថិតិ បកស្រាយលើតួលេខសំខាន់ៗនៃការវាយតំលៃនេះ និងផ្តល់មតិលើបញ្ហាមួយចំនួនដែលផុសឡើង ។*

អត្ថបទនេះ ធ្វើការពិភាក្សាពីការវាយតំលៃក្នុងគណនីជាតិ កសាងដោយ វិទ្យាស្ថានជាតិស្ថិតិ (NIS) សំរាប់ឆ្នាំ២00៦ ដែលផ្សាយចេញនៅខែឧសភា ឆ្នាំ២00៧ ។ អត្ថបទ មានបកស្រាយពីតួលេខសំខាន់ៗនៃការវាយតំលៃនេះ និងផ្តល់មតិលើបញ្ហាមួយចំនួនដែលផុសឡើង ដូចជា ចំណងតភ្ជាប់អនុវិស័យសំខាន់ៗ ទៅនឹងផ្នែកដទៃទៀតនៃសេដ្ឋកិច្ច និងការកែសំរួលកំពុងអនុវត្តលើគណនីជាតិ ។

កសិករកំពុងបាចជីក្នុងស្រែនៅខេត្តតាកែវ ឆ្នាំ២00៦

កំណើន ផសស ពិតសរុប

សេដ្ឋកិច្ចប្រទេសកម្ពុជាបន្តមានដំនើរការយ៉ាងល្អក្នុងឆ្នាំ២00៦ ។ ផសស ពិត កើនឡើង ១0,៦% (២00៦) ដូច្នេះគឺវាមានកំនើនជាលេខពីរខ្ទង់ បានបីឆ្នាំជាប់ៗគ្នាហើយ ។ ប៉ុន្តែបើធៀបទៅនឹងឆ្នាំ២00៥ (១៣,៦%) វាថយចុះកំណើនដោយសារវិស័យកសិកម្មបានរីកលូតលាស់យឺតជាងមុន ដូចមានបង្ហាញក្នុងក្រាហ្វិក១ និងតារាង១។ នៅឆ្នាំ២00៦ ផសស គិតក្នុងមនុស្សម្នាក់ កើនដល់ ១,៧១៨ លានរៀល (៤១៩ ដុល្លារ) រឺកើន ៨,២% ធៀបនឹងឆ្នាំ ២00៥ ។ សន្ទុះកំនើនភាគច្រើនបានមកពីវិស័យឧស្សាហកម្មដែលមានកំនើនយ៉ាងច្រើនក្នុងផ្នែកកាត់ដេរ សាងសង់ និងពីវិស័យសេវាកម្មផងដែរដែលមានកំនើនគួរកត់សំគាល់ ក្នុងផ្នែកទេសចរណ៍ អចលនទ្រព្យ សេវាកម្មជំនួញ និងសេវាកម្មផ្សេងៗទៀត ។ ស្របតាមលំនាំធម្មតា គេតែងពិនិត្យឃើញជាញឹកញាប់នៅប្រទេសកម្ពុជាដែលមានឆ្នាំខ្លះល្អ ឆ្នាំខ្លះមិនល្អ វិស័យកសិកម្មបានធ្លាក់កំណើនគួរកត់សំគាល់

ក្រាហ្វិក១: កំណើន ផសស (១៩៩៤-២00៦)

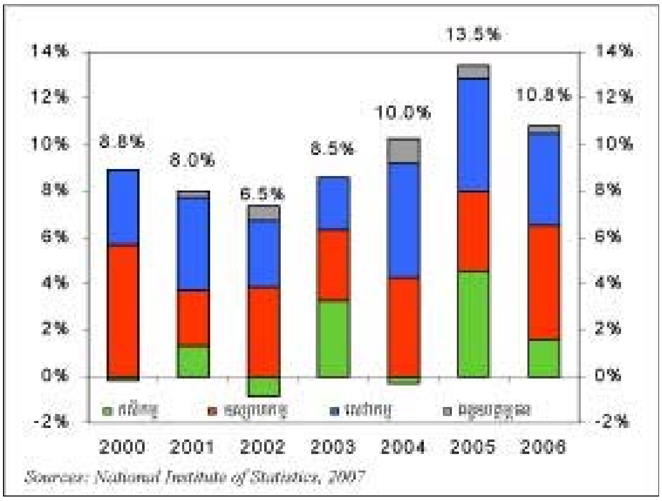

* ភឹម រ៉ុនស៊ីណារិទ្ធិ អ្នកស្រាវជ្រាវនៅ វបសអ ។ អត្ថបទនេះ ផ្អែកលើឯកសារវាយតំលៃ គណនីជាតិឆ្នាំ២00៦ ដោយវិទ្យាស្ថានជាតិស្ថិតិ ដែលចេញផ្សាយនៅខែឧសភា ២00៧ ។

មាតិកា

ប្រទេសកម្ពុជា: កំណើនសេដ្ឋកិច្ច និងលទ្ធផលតាមវិស័យក្នុងឆ្នាំ២00៦ .... ១
តើគ្រួសារស្ត្រីមេគ្រួនៅជនបទទាំងអស់សុទ្ធតែក្រីក្រយ៉ាងណា ? ៥
ការស្វែងយល់ពីតួនាទីមូលធនសង្គម នៅពេលមានទឹកជំនន់
និងគ្រោះរាំងស្ងួត ៩
តាមដានសេដ្ឋកិច្ច — ស្ថានភាពក្រៅប្រទេស ១៣
— ស្ថានភាពក្នុងប្រទេស ១៥
— សន្ទស្សន៍សេដ្ឋកិច្ច ១៨
ព័ត៌មានថ្មីៗពី វិទ្យាស្ថាន CDRI ២0

តារាង ១. ផសស ពិត និង កំនើនតាមផ្នែក

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
ផសស ពិត (ពាន់លានរៀល)	14,083	15,215	16,210	17,589	19,351	21,956	24,334
ផសស ពិត ក្នុងមនុស្សម្នាក់ (ពាន់រៀល)	1111	1180	1237	1320	1428	1588	1718
កំនើនពិត ធៀបនឹងឆ្នាំមុន (%)							
កសិកម្ម	-0.4	3.6	-2.5	10.5	-0.9	15.7	5.5
ឧស្សាហកម្ម	31.2	11.2	17.1	12	16.6	12.7	18.3
សេវាកម្ម	8.9	10.8	7.6	5.9	13.3	12.7	10.3
ពន្ធលើផលិតផល ដកឧបត្ថម្ភធន	4.5	2.5	12.6	0.6	21.2	11.7	7.6
ផសស	8.8	8	6.5	8.5	10	13.5	10.8
ផសសក្នុងមនុស្សម្នាក់	7	6.3	4.8	6.7	8.2	11.2	8.2

ប្រភព : វិទ្យាស្ថានជាតិស្ថិតិ ២០០៧

នៅឆ្នាំ២០០៦ បើធៀបនឹងឆ្នាំ២០០៥ ។ ប៉ុន្តែវិស័យនេះ នៅតែដើរតួនាទីយ៉ាងសំខាន់ក្នុងជីវភាពរស់នៅតាមទីជនបទ ដោយប្រជាជនភាគច្រើន នៅតែពឹងផ្អែកលើដំណាំស្រូវ ដើម្បីទ្រទ្រង់ជីវិត ។

កសិកម្ម

វិស័យកសិកម្មនៅកម្ពុជារួមចំនែក ២៨% នៃ ផសស រឺ ១,៦% នៅក្នុងកំនើន ផសស សរុប (១០,៦%) និងផ្តល់ការងារអោយ ៥៧,៤% នៃកំលាំងពលកម្មសរុប នៅឆ្នាំ២០០៦ (តារាង២) ។ កសិកម្មរួមបញ្ចូល ៤ អនុវិស័យគឺ ការដាំដុះ ការចិញ្ចឹមសត្វ ជលផល និងព្រៃឈើ ។ នៅឆ្នាំ២០០៦ តំលៃបន្ថែមដុលពិតនៃវិស័យនេះ កើន ៥,៥% ធៀបនឹងកំនើន ១៥,៧% នៅឆ្នាំ២០០៥ ដោយសារផលដំណាំ (សមាសភាគសំខាន់នៃវិស័យនេះ) បានរីកលូតលាត់ យឺតជាងឆ្នាំមុន ពីព្រោះមានទឹកជំនន់ ការរាំងស្ងួត ជំងឺ រឺ សត្វល្អិតបំផ្លាញដំណាំ នៅតាមបណ្តាខេត្តមួយចំនួន ។[1] ជាទូទៅ អត្រាកំនើនអនុវិស័យដាំដុះ ប្រែប្រួលជាខ្លាំង (ឡើងដល់កំពូល និងធ្លាក់ដល់បាត) ដែលឆ្លុះបញ្ចាំងពីការពឹងផ្អែកយ៉ាងខ្លាំងលើទឹកភ្លៀង និងការងាយរងគ្រោះដោយកត្តាធាតុអាកាសមិនអំណោយផល ។

តារាង ២. លទ្ធផលនៃវិស័យកសិកម្ម (ឆ្នាំ២០០៥-២០០៦) គិតជា %

	អត្រាកំនើនពិត		ចំណែកក្នុង ផសស		ការចូលរួមក្នុងកំនើន ផសស	
	2005	2006	2005	2006	2005	2006
កសិកម្ម	**15.7**	**5.5**	**29.5**	**28.1**	**4.5**	**1.6**
ដំណាំ	27.6	5.3	15	14.3	3.7	0.8
សត្វចិញ្ចឹម រួមទាំង បក្សី	5.6	8.2	4.5	4.4	0.3	0.4
ជលផល	5.6	3.8	7.8	7.3	0.5	0.3
ព្រៃឈើ និង ការកាប់ឈើ	5.1	7	2.2	2.1	0.1	0.2

ប្រភព : វិទ្យាស្ថានជាតិស្ថិតិ ២០០៧

ទន្ទឹមគ្នានេះ ការចិញ្ចឹមសត្វ នេសាទ និងព្រៃឈើ បានកើនឡើងគួរអោយកត់សំគាល់ ប៉ុន្តែបូកបញ្ចូលគ្នាមក មានចំនែកក្នុងកំនើន ផសស តិចជាង ១% គឺប្រហែលគ្នានឹងការដាំដុះដែរ ។ ផលិតកម្មសត្វចិញ្ចឹម និងបសុបក្សី បន្តជួបឧបសគ្គនៃជំងឺឆ្លង ។ យោងតាមក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ ការផ្ទុះជំងឺផ្តាសាយបក្សី មានដល់ ៦លើក នៅឆ្នាំ២០០៦ ធៀបនឹងពីរលើក ប៉ុណ្ណោះនៅឆ្នាំ២០០៥ ។ វាបានបណ្តាលអោយបសុបក្សី ៧៧៦៧ក្បាលស្លាប់ ហើយបក្សី ១១១៣ក្បាលទៀត ត្រូវបានបំផ្លាញចោល ។ ក្នុងអនុវិស័យជលផល វារីវប្បកម្មខ្នាតតូច នឹងតាមគ្រួសារ បានកើនឡើងពិសេសក្នុងរយៈពេល ៤ឆ្នាំចុងក្រោយនេះ ។

តំលៃបន្ថែមក្នុងអនុវិស័យព្រៃឈើ អាចប៉ាន់ស្មានទាបពេក ដោយសារមានការកាប់ឈើខុសច្បាប់ និងការកំនត់ទាបពេកនូវតួលេខតំលៃពិតនៃផលិតផលមិនមែនឈើហ៊ុប ។ ឧទាហរណ៍ ប្រជាជនយ៉ាងច្រើនមានជីវភាពក្រីក្រ និងត្រូវពឹងផ្អែកលើព្រៃឈើ ទាំងសំរាប់ធ្វើអុសដុត និងសំរាប់ប្រមូលយកផលិតផលមិនមែនឈើហ៊ុប ដើម្បីបង្កើតចំនូល និងបង្កើនការហូបចុក ។ សំពាធសហគមន៏ សង្គមក្នុងទំរង់ជាការប្រមូលយកអុស កសិកម្មផ្លាស់ទី និងការកែប្រែដីជាអចិន្ត្រៃយ៏ ក៏ជាមូលហេតុសំខាន់នៃបាត់បង់ និងខូចគុណភាព្រៃឈើដែរ ។ ការសិក្សារបស់ វបសអ-CDRI បង្ហាញថា អភិបាលកិច្ចធនធានធម្មជាតិ ជាបញ្ហាសំខាន់បំផុត[2] និងត្រូវគ្រប់គ្រងឱ្យមានចិរភាព ដើម្បីកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ ។

វិស័យឧស្សាហកម្ម

ឧស្សាហកម្មចូលរួមចំនែក ២៩% ក្នុង ផសស និងប្រើប្រាស់ប្រហែល ១៤,៥% នៃកំលាំងពលកម្មសរុបនៅឆ្នាំ២០០៦ ។ វិស័យនេះរួមចំនែក ៤,៩% ដល់ កំនើន ផសស ធៀបនឹង ៣,៤% នៅឆ្នាំ២០០៥ (តារាង៣) ដោយសារជាសំខាន់ កំនើនខ្ពស់ជាងមុននៃផលិតកម្ម ដែលនាំមុខដោយឧស្សាហកម្មកាត់ដេរ និងការបន្តរីកដុះដាលសកម្មភាពសាងសង់ នៅរាជធានីភ្នំពេញ និងខេត្តសៀមរាប ។

វាយនភ័ណ្ឌ និងផលិតកម្មសំលៀកបំពាក់ ជាកត្តាចំបងជួយទ្រទ្រង់វិស័យឧស្សាហកម្ម ក៏ដូចជាសេដ្ឋកិច្ចទាំងមូល ។ វាបានរីកដុះដាលយ៉ាងលឿន ចាប់ពីចុងទសវត្សរ៏១៩៩០ ដោយសារមានលក្ខខណ្ឌពាណិជ្ជកម្មអំណោយផលល្អនៃកិច្ចព្រមព្រៀងវាយនភ័ណ្ឌចំរុះ (Multi-Fibre Agreement: MFA) ។ បន្ទាប់ពីកិច្ចព្រមព្រៀងបានបញ្ចប់នៅថ្ងៃ១ មករា ២០០៥ អ្នកខ្លះបានទាយទុកថា សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាអាចត្រូវប៉ះពាល់យ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ ប៉ុន្តែតួលេខចុងក្រោយ បានបដិសេធការប៉ាន់ស្មានទាំងអស់

តារាង ៣. លទ្ធផលវិស័យឧស្សាហកម្មក្នុងឆ្នាំ២០០៥-២០០៦ (គិតជាភាគរយ)

	អត្រាកំនើនពិត		ចំនែក ក្នុង ផសស		ការរួមចំនែក ក្នុងកំនើន ផសស	
	2005	2006	2005	2006	2005	2006
ឧស្សាហកម្ម	**12.7**	**18.3**	**26.9**	**28.7**	**3.4**	**4.9**
រ៉ែ	26.3	15.9	0.4	0.4	0.1	0.1
ផលិតកម្ម	9.7	17.4	19.6	20.8	2	3.4
អគ្គិសនី ឧស្ម័ន និង ទឹក	12.5	31.3	0.5	0.6	0.1	0.1
សំណង់	22.1	20	6.4	6.9	1.3	1.3

ប្រភព : វិទ្យាស្ថានជាតិស្ថិតិ ២០០៧

នោះ ។ ការនាំចេញសំលៀកបំពាក់ពីកម្ពុជា ក្រោយពេលចប់ MFA មិនទាន់មានការប៉ះពាល់អ្វីពីប្រទេសចិន ដែលជាមហាយក្សខាងវាយនភ័ណ្ឌ ដូចការទស្សន៍ទាយនោះទេ ពីព្រោះសហរដ្ឋអាមេរិក និងសហភាពអឺរ៉ុប បានដាក់កំហិតបន្ថែមលើសំលៀកបំពាក់ចិន នៅខែឧសភា ២០០៥ ។ ប៉ុន្តែ វិធានការជួយគាំពារទាំងនេះនឹងផុតកំនត់ នៅឆ្នាំ២០០៨ ហើយវាអាចបង្កជាបញ្ហាដល់ប្រទេសកម្ពុជាយើង ។

អនុវិស័យសាងសង់បានលូតលាស់កាន់តែខ្លាំងក្នុងច្រើនឆ្នាំកន្លងមកនេះ ។ ការរីកដុះដាលសំនង់បណ្ដាលមកពីកត្តាសំខាន់៧បី គឺៈ ស្ថិរភាពសេដ្ឋកិច្ច ដំណើរការសេដ្ឋកិច្ចរឹងមាំ និងជំនួយជាបន្តពីសហគមន៍អន្តរជាតិសំរាប់ការអភិវឌ្ឍន៍ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ ។ ការសាងសង់គឺមាន ១/៣ ជាសំណង់សាធារណៈ ដូចជាហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធជាដើម និង ២/៣ ជាសំណង់ឯកជន ដូចជា ការសាងសង់និងពង្រីករោងចក្រ សណ្ឋាគារ និងផ្ទះ ជាដើម ។ ប៉ុន្តែ មានការបារម្ភពីការវិនិយោគច្រើនលើសលប់លើសំនង់ផ្ទះនៅរាជធានីភ្នំពេញ ដែលមានការសាងសង់ដល់ ៨.០០០ ទៅ ១០.០០០ផ្ទះល្វែងក្នុងមួយឆ្នាំ។ ។

អនុវិស័យផ្សេងៗទៀតរួមមាន រ៉ែ អគ្គិសនី ឧស្ម័ន និងទឹក មានកំនើនវិជ្ជមានធៀបនឹងឆ្នាំមុន ប៉ុន្តែ ការរួមចំណែកដល់ការរីកលូតលាស់វិស័យឧស្សាហកម្ម និងកំនើនជារួមនៃ ផសស នៅតែតិចតួចនៅឡើយ ។ ប៉ុន្តែខាងរ៉ែមានសក្ដានុពលច្រើនណាស់ ។ ការស្រាវជ្រាវពីដី និងរ៉ែ បានបង្ហាញថាប្រទេសកម្ពុជាមានរ៉ែជាច្រើន ដូចជា បូកស៊ីត រ៉ែត្បូង ប្រេងកាត រ៉ែលោហៈ និងមិនមែនលោហៈ និងសំភារៈបានពីកន្លែងជីកយកថ្ម ។ ដូចគ្នាដែរ ការផ្គត់ផ្គង់អគ្គិសនីបានល្អប្រសើរឡើងនៅតាមទីក្រុង ប៉ុន្តែប្រជាពលរដ្ឋនៅតែជួបការផ្ដាច់ចរន្តអគ្គិសនីផ្លាស់វេនគ្នាក្នុងរដូវក្ដៅ នៅខែមេសា និងខែឧសភា ។ អគ្គិសនីមានតំលៃខ្ពស់បានប៉ះពាល់ដល់គ្រប់វិស័យផលិតកម្ម និងបង្កឧបសគ្គដល់វិនិយោគខាងឧស្សាហកម្ម និងកំលាំងប្រកួតប្រជែង។

វិស័យសេវាកម្ម

វិស័យសេវាកម្មបានរួមចំនែក ៣៨,២% នៃ ផសស និងផ្ដល់ការងារអោយ ២៨,១% នៃកំលាំងពលកម្មសរុប ។ វិស័យនេះ កើនបាន ១០,៣% នៅឆ្នាំ២០០៦ ធៀបនឹងកំនើន ១២,៧% នៅឆ្នាំ២០០៥ (តារាង ៤) ។ គ្រប់អនុវិស័យបានចូលរួមដល់កំនើននេះ ប៉ុន្តែសំខាន់ជាងគេ គឺការរីកដុះដាលខាងជំនួញ សណ្ឋាគារនិងភោជនីយដ្ឋាន អចលនទ្រព្យ សេវាកម្មជំនួញ និងសេវាកម្មផ្សេងទៀត ។ ទេសចរណ៍ មានចំណងទាក់ទងខាងដើមខ្សែ និងខាងចុងខ្សែជាមួយនឹងវិស័យដទៃៗទៀត ប៉ុន្តែថ្វីបើមានកំនើនយ៉ាងខ្លាំងក្នុងវិស័យទេសចរណ៍ក៏ដោយ ក៏ផលិតផលកសិកម្មក្នុងស្រុកមិនបានយកទៅប្រើប្រាស់អោយបានទូលំទូលាយនៅតាមភោជនីយដ្ឋាននានាទេ ពីព្រោះការផ្គត់ផ្គង់មិនសូវទៀងទាត់ទេ ហើយគុណភាពក៏ប្រែប្រួលដែរ ។ ប្រទេសកម្ពុជាអាចពង្រឹងចំណងទាក់ទងរវាងវិស័យទេសចរណ៍ និងកសិកម្មបាន ដោយជំរុញអោយមានការផ្គត់ផ្គង់ក្នុងស្រុកយ៉ាងទៀងទាត់ នូវម្ហូបអាហារមានគុណភាពខ្ពស់ ។

អចលនទ្រព្យ និងសេវាកម្មជំនួញ មានកំនើនមាំទាំល្អ ប៉ុន្តែក្នុងនេះ ការរីកដុះដាលនៃផ្នែកអចលនទ្រព្យ បានចូលរួមចំណែកខ្លាំងក្លាជាងសេវាកម្មជំនួញ ។ សេវាកម្មដទៃៗទៀតបានរីកលូតលាស់គួរអោយចាប់អារម្មណ៍ណាស់ ជាអាទិ៍ សេវាកម្មឯកជនផ្ដល់ការអប់រំនិងថែទាំសុខភាព សេវាកម្មលំហែកំសាន្ត សេវាកម្មសហគមន៍ និងសេវាកម្មកែសម្ផស្ស ។

គួរកត់ចំណាំថា តួលេខ ផសស ត្រូវកែតំរូវឡើងវិញនៅពេលមានការពង្រីកដែនគ្របដណ្ដប់ និងទទួលបានទិន្នន័យអាចទុកចិត្តបានច្រើនថែមទៀត ។

ការកែតំរូវតួលេខ ផសស

NIS បានបន្តកែលំអទិន្នន័យ ផសស រៀងរាល់ឆ្នាំ ដើម្បីបង្កើនភាពត្រឹមត្រូវនៃការប៉ាន់ស្មាន ។ ការកែតំរូវឡើងវិញត្រូវធ្វើជាចាំបាច់ ពីព្រោះនៅពេល NIS បានកើនកំរិតជំនាញក្នុងការប៉ាន់ស្មានពីចំនូលជាតិ NIS ក៏អាចពង្រីកសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចដែលដាក់បញ្ចូលនៅក្នុងគណនី ហើយអាចទទួលបានទិន្នន័យកាន់តែប្រសើរឡើង ។ ការកែតំរូវដែលកំពុងអនុវត្ត ជាសញ្ញានៃកំនើនគុណភាពទិន្នន័យដែលនាំឱ្យមានកំនើនគុណភាពតួលេខប៉ាន់ស្មាននៃចំណូលជាតិ ។

ការផ្លាស់ប្ដូរជាចំបង៧ចុងក្រោយនេះ ឆ្លុះបញ្ចាំងជាសំខាន់ពីការពង្រីកទំហំគ្របដណ្ដប់លើសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ច ទិន្នន័យកែតំរូវឡើងវិញបានពីបណ្ដាស្ថាប័នរដ្ឋាភិបាល ក្រសួង និងអង្គការផ្សេងៗទៀត ហើយនិងការកែតំរូវវិធីចងក្រងទិន្នន័យ ។ ទំហំគ្របដណ្ដប់បានពង្រីកបន្ថែមដើម្បីរួមបញ្ចូលទាំងផលិតផលដូងប្រេង ការប្រមាញ់និងសត្វព្រៃ និងការប្រមូលយកផលិតផលមិនមែនឈើ ។ កំណែលំអវិធីចងក្រងទិន្នន័យក៏មានផងដែរនូវ ការប៉ាន់ស្មានកាន់តែច្បាស់នូវផលិតផលមិនមែនលោហៈ និងផលិតផលលោហៈ ដើម្បីឱ្យកាន់តែស៊ីគ្នាជាមួយតំរូវការនៃឧស្សាហកម្មសាងសង់ ការផ្លាស់ប្ដូរនៅក្នុងពាណិជ្ជកម្ម និងការដឹកជញ្ជូនចាប់ពីឆ្នាំ២០០០មក ព្រមទាំងការប្រែប្រួលនៃសន្ទស្សន៍បរិត្តផរណានៃថ្លៃ ដែលបានប្រើប្រាស់សំរាប់សកម្មភាពហិរញ្ញវត្ថុ និងរដ្ឋបាលសាធារណៈចាប់ពីឆ្នាំ២០០៣ ។ បន្ថែមទៅលើការកែតំរូវ ដែលផុសចេញពីការប្រែប្រួលទំហំគ្របដណ្ដប់ និងវិធីចងក្រងទិន្នន័យ NIS ក៏បានដាក់បញ្ចូលនូវការផ្លាស់ប្ដូរទាក់ទងទៅនឹងប្រភពទិន្នន័យ ដូចជា ទិន្នន័យកែតំរូវបានមកពីក្រសួងមួយចំនួន និងធនាគារជាតិនៃកម្ពុជា។

តារាង ៤. លទ្ធផលវិស័យសេវាកម្មៈ ឆ្នាំ២០០៥-២០០៦ (គិតជា%)

	អត្រាកំនើនពិត		ចំនែកក្នុង ផសស		ចំនែកក្នុង កំនើន ផសស	
	2005	2006	2005	2006	2005	2006
សេវាកម្ម	**12.7**	**10.3**	**38.4**	**38.2**	**4.9**	**3.9**
ជំនួញ	8.5	7.1	8.7	8.4	0.8	0.6
សណ្ឋាគារ និងភោជនីយដ្ឋាន	22.3	13.2	4.3	4.4	0.9	0.6
ដឹកជញ្ជូន និងទូរគមនាគមន៍	13.3	4.3	6.8	6.4	0.9	0.3
ហិរញ្ញវត្ថុ	19.6	24	1.1	1.3	0.2	0.3
រដ្ឋបាលសាធារណៈ	5.9	-1.2	1.5	1.4	0.1	0
អចលនទ្រព្យ និង សេវាកម្មជំនួញ	7.8	10.9	7.6	7.6	0.6	0.8
សេវាកម្មផ្សេងៗទៀត	17.4	16.7	8.3	8.7	1.4	1.4

ប្រភពៈ វិទ្យាស្ថានជាតិស្ថិតិ ២០០៧

តារាង ៥. ការកែតំរូវតួលេខប៉ាន់ស្មាននៃផលិតកម្ម គិតតាមថ្លៃថេរ

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
ការកែតំរូវ (ពាន់លានរៀល)	26	20	13	20	18	25	-46	-7	46	101	96	117	143
ទិន្នន័យកែតំរូវ	-23	-31	-39	-33	-36	-31	-103	-64	34	64	30	23	12
កំណែលំអ ទំហំគ្របដណ្ដប់	49	51	52	54	55	56	57	57	0	0	0	0	0
ការផ្លាស់ប្ដូរ ក្នុងវិធីសាស្ត្រ	0	0	0	0	0	0	0	0	12	37	67	94	131
ការកែតំរូវ (%)	0.3	0.2	0.1	0.2	0.2	0.2	-0.4	0	0.3	0.6	0.6	0.6	0.7
កំនើន ផសស ពិត													
ការផ្សព្វផ្សាយដំបូង ឆ្នាំ២០០៦		9.1	6.4	5.4	5.6	5	11.9	8.8	8	6.5	8.5	10	13.5
ការបោះផ្សាយពីមុន		9.2	6.5	5.3	5.7	5	12.6	8.4	7.7	6.2	8.6	10	13.4
ការកែតំរូវ		-0.1	-0.1	0.1	0	0	-0.6	0.3	0.4	0.3	-0.1	0.1	0.1

ប្រភព : វិទ្យាស្ថានជាតិស្ថិតិ ២០០៧

ដូចមានចុះក្នុងតារាង ៥ ការកែតំរូវលើតួលេខប៉ាន់ស្មានពីមុននាំឱ្យមានការកែតំរូវតួលេខសរុបនៃ ផសស គិតតាមថ្លៃថេរ ដោយតំលើងជាមធ្យម ០,៣% ក្នុងនេះមានការកែតំរូវតំលើង ០,៣% សំរាប់ឆ្នាំ១៩៩៣ និង ០,៧% សំរាប់ឆ្នាំ២០០៥ ។ ការកែតំរូវទាំងនេះ ក៏នាំឱ្យមានការប្រែប្រួលបន្តិចបន្តួចនៅក្នុងអត្រាកំនើនចារិក និងអត្រាកំនើនពិត ។

ការផ្ដល់មតិពីអ្នកប្រើប្រាស់ទិន្នន័យ ជាពិសេសអ្នកប្រើប្រាស់ការវិភាគតាមកំរងទិន្នន័យពីមួយឆ្នាំទៅមួយឆ្នាំ បានជំរុញអោយ NIS ផ្លាស់ប្ដូរនយោបាយកែតំរូវរបស់ខ្លួននៅឆ្នាំ២០០៥ ដោយ NIS ស្នើឡើងថា នៅពេលអនាគត កំរងទិន្នន័យនឹងមានបញ្ចូលតែការកែតំរូវថយក្រោយត្រឹមឆ្នាំ២០០១ ប៉ុណ្ណោះ ។ ប៉ុន្តែតួលេខប៉ាន់ស្មានក្នុងគណនីជាតិបច្ចុប្បន្ន មានបញ្ចូលការប្រែប្រួលក្នុងទំហំគ្របដណ្ដប់ និងការកែតំរូវដល់ឆ្នាំ១៩៩៣ (តារាង ៥) ។ កញ្ញា អ៊ូច ច័ន្ទតារានី និង លោក Keith Carpenter (២០០៦) បានតស៊ូមតិឱ្យមានការកែតំរូវពេញលេញនូវកំរងទិន្នន័យ ដើម្បីទទួលបានតួលេខល្អប្រសើរនៃគណនីជាតិ ។ វាជារឿងល្អណាស់ដែលបានឃើញថា មានការកែតំរូវពេញលេញសំរាប់តួលេខប៉ាន់ស្មានបច្ចុប្បន្ននេះ ។

ទោះបីគុណភាពតួលេខប៉ាន់ស្មានបានកើនឡើងក្ដី ប៉ុន្តែនៅតែមានឧបសគ្គខ្លះដោយសារកង្វះព័ត៌មានតាមវិស័យ ដែលគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ និងគួរឱ្យទុកចិត្តបាន ។ សំរាប់តួលេខនៃវិស័យសេវាកម្ម តាមមើលប្រហែលមិនទាន់មានតួលេខត្រឹមត្រូវល្អ នៃចំនួនមន្ត្រីរាជការទេ ។ ដូច្នេះការចូលរួមចំណែកនៃអនុវិស័យរដ្ឋបាលសាធារណៈនៅក្នុង ផសស មិនអាចវាស់វែងបានច្បាស់លាស់ទេ ហើយផលិតភាពរបស់វាក៏មិនអាចប៉ាន់ស្មានបានច្បាស់ដែរ ។ យោងតាមការប្រសើរឡើងនាពេលថ្មីៗនៅក្នុងរដ្ឋបាលស៊ីវិល និងគណនេយ្យសាធារណៈ ការប៉ាន់ស្មានឱ្យបានត្រឹមត្រូវ នូវចំនួនមន្ត្រីរាជការ ហាក់ដូចជាមិនលំបាកពេកទេ ។ ច្បាប់ស្ថិតិតំរូវអោយអ្នកឆ្លើយសំភាសន៍ផ្ដល់ "ព័ត៌មានត្រឹមត្រូវ ពេញលេញ និងទាន់ពេល ដល់មន្ត្រីស្ថិតិមានការចាត់តាំង" ហើយនេះជាចំនុចតូចមួយដែលរដ្ឋាភិបាលអាចផ្ដល់នូវគំរូល្អដល់សង្គមស៊ីវិលបាន ។

ជាទូទៅ គណនីជាតិសំរាប់ឆ្នាំ២០០៦ នៅតែត្រូវប៉ះពាល់ដោយកង្វះប្រភពទិន្នន័យសំរាប់វិស័យសំខាន់ៗមួយចំនួន ដូចជា ទិន្នន័យអង្កេតប្រចាំឆ្នាំលើគ្រឹះស្ថានវិសហគ្រាស ទិន្នន័យអង្កេតប្រចាំឆ្នាំលើកំលាំងពលកម្ម ព្រមទាំងកង្វះខាតជាបន្តនូវ សន្ទស្សន៍ថ្លៃសំរាប់ផលិតករ ពាណិជ្ជកម្មការនាំចេញ និងការនាំចូល ។ ការចងក្រងសន្ទស្សន៍ថ្លៃសំរាប់ផលិតករម្នាក់ (PPI) បានចាប់ផ្ដើមសាកល្បងធ្វើនៅឆ្នាំ២០០៥ តែត្រូវផ្អាកទៅវិញដោយសារខ្វះខាតធនធាន ហើយរឿងនេះ បានប៉ះពាល់មិនល្អទៅលើគុណភាពនៃការប៉ាន់ស្មាន ផសស ។

សេចក្ដីសន្និដ្ឋាន

សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ថ្វីបើមានមូលដ្ឋានតូចចង្អៀត ប៉ុន្តែបានបន្តកើនឡើងយ៉ាងមាំមួនក្នុងឆ្នាំ២០០៦ ហើយកត្តាជំរុញសំខាន់គឺ ការរីកលូតលាស់ក្នុងផលិតកម្មកាត់ដេរ និងការរីកចំរើនដ៏ខ្លាំងក្លានៃទេសចរណ៍ ។ ប៉ុន្តែ ចំណងផ្សារភ្ជាប់រវាងអនុវិស័យទាំងពីរ និងផ្នែកផ្សេងៗទៀតក្នុងសេដ្ឋកិច្ច នៅមិនទាន់រឹងមាំទេ ។ យោងតាមការផ្លាស់ប្ដូរក្នុងគោលនយោបាយអន្តរជាតិដែលគ្រប់គ្រងពាណិជ្ជកម្មវាយនភ័ណ្ឌនិងសំលៀកបំពាក់ កិច្ចប្រឹងប្រែងបច្ចុប្បន្ន សំដៅបង្កើនផលិតភាព និងក៏រឹតប្រកួតប្រជែងនៃវិស័យកាត់ដេរ ក៏ដូចជាការធ្វើចំរុះកម្មទំនិញនាំចេញ គឺចាំបាច់បំផុតដើម្បីជំរុញកំនើនសេដ្ឋកិច្ចបន្ថែមទៀត ។

កំណត់សំគាល់

១.ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និង នេសាទ (២០០៧)
២.អេង នេត្រា និង ភឹម រ៉ុនស៊ីណារិទ្ធិ (២០០៧)
៣.ក្រុមប្រឹក្សាអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជាៈ ព័ត៌មានវិនិយោគ
http://www.cambodiainvestment.gov.kh ។

ឯកសារយោង

Council for the Development of Cambodia, Investment Information, http://www.cambodiainvestment.gov.kh/

Eng Netra & Phim Runsinarith (2007), "Cambodia: A Macro View from 2007 to the Medium Term—Key Indicators for Growth, Development and Shared Prosperity", *Cambodia Development Review,* Volume11, Issue 2 (Phnom Penh: Cambodia Development Resource Institute)

Ministry of Agriculture, Forestry and Fisheries (2007), "Annual Report on Agriculture, Forestry and Fisheries 2006-2007" (Phnom Penh)

National Institute of Statistics (2007), "National Accounts of Cambodia 1993-2006" (Phnom Penh)

Ouch Chandarany and Keith Carpenter (2006), "Solid Economic Growth and Improved Accounting Methodology: A Review of the Cambodian National Accounts Estimates for 2005", *Cambodia Development Review,* Volume 10, Issue 3 (Phnom Penh: Cambodia Development Resource Institute)

តើគ្រួសារស្ត្រីមេគ្រួនៅជនបទ ទាំងអស់សុទ្ធតែក្រ រឺយ៉ាងណា?

*លោក Brett M. Ballard និងលោកស្រី Ingrid FitzGerald ពិនិត្យពីទំនាក់ទំនងរវាងភេទនៃមេគ្រួសារនៅជនបទ ហើយនិងអថេរសំខាន់ៗមួយចំនួនទាក់ទិននឹងបញ្ហាដីធ្លី ដូចជា ទំហំដីកាន់កាប់ លទ្ធកម្មដីធ្លី ទ្រព្យសម្បត្តិនិងចំណូលគ្រួសារ ធនធានកំលាំងពលកម្ម ការមានស្រូវអង្ករហូបគ្រប់គ្រាន់ និងវិនិយោគលើផលិតកម្មស្រូវ ។**

ឯកសារអន្តរជាតិ និងឯកសារទាក់ទិននឹងកម្ពុជាបានបង្ហាញថា គ្រួសារស្ត្រីមេគ្រួជាទូទៅច្រើនតែក្រីក្រ ។ ប៉ុន្តែភស្តុតាងថ្មីៗបានពីការសិក្សាជាច្រើនរបស់វិទ្យាស្ថាន CDRI បានបង្ហាញផ្ទុយពីនេះ ហើយអាចជះឥទ្ធិពលយ៉ាងច្រើនទៅលើគោលនយោបាយ ។

អត្ថបទនេះពិនិត្យពីទំនាក់ទំនងរវាងភេទនៃមេគ្រួសារនៅជនបទ ហើយនិងអថេរសំខាន់ៗមួយចំនួន ទាក់ទិននឹងបញ្ហាដីធ្លី ដូចជា ទំហំដីកាន់កាប់ លទ្ធកម្មដីធ្លី ទ្រព្យសម្បត្តិនិងចំណូលគ្រួសារ ធនធានកំលាំងពលកម្ម ការមានស្រូវអង្ករហូបគ្រប់គ្រាន់ និងវិនិយោគលើផលិតកម្មស្រូវ ។ មានលំនាំសំខាន់ៗពីរ ដែលពិនិត្យឃើញតាមទិន្នន័យប្រមូលបាននៅដើមឆ្នាំ២០០៤ សម្រាប់អង្កេតមូលដ្ឋានលើការផ្ដល់កម្មសិទ្ធិដីធ្លី ដែលវិទ្យាស្ថាន CDRI បានធ្វើឡើងសំរាប់គំរោងរៀបចំដែនដី និងរដ្ឋបាលដីធ្លី (LMAP) ។[1] លំនាំទី១ គឺគ្រួសារស្ត្រីមេគ្រួ តែងមានលទ្ធភាពប្រើប្រាស់និងគ្រប់គ្រង ទ្រព្យផលិតកម្មតិចជាងគ្រួសារបុរសមេគ្រួ នៅក្នុងគ្រប់ក្រុមកាន់កាប់ដី ។ ថ្វីបើលំនាំនេះ បានបញ្ជាក់គាំទ្រដល់ចំណាប់អារម្មណ៍ជាទូទៅថា នៅក្នុងសង្គមជនបទ គ្រួសារស្ត្រីមេគ្រួតែងងាយធ្លាក់ចូល និងជាប់ផុងជាងគេ នៅក្នុងភាពក្រីក្រក៏ដោយ ប៉ុន្តែលំនាំទី២ បង្ហាញពីភាពខុសគ្នាយ៉ាងច្រើនរវាង គ្រួសារស្ត្រីមេគ្រួមានចំណូលទាប និងមានចំណូលខ្ពស់ បើគិតតាមលទ្ធភាពប្រើប្រាស់និង គ្រប់គ្រងលើទ្រព្យផលិតកម្ម ។ ចំណុចនេះបង្ហាញថា គ្រួសារស្ត្រីមេគ្រួ បានប្រើប្រាស់យុទ្ធសាស្ត្ររកចិញ្ចឹមជីវិតខុសៗគ្នា អាស្រ័យទៅតាមទ្រព្យសម្បត្តិ និងកម្លាំងពលកម្មដែលគេមាន ។ ការសង្កេតឃើញទាំងពីរនេះ អាចជួយដល់អ្នកកសាងគោលនយោបាយអោយរចនារៀបចំ និងកំណត់មុខសញ្ញាអន្តរាគមន៍កាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ បានកាន់តែប្រសើរថែមទៀត ។

ការកាន់កាប់ដីធ្លី

ជាទូទៅ ចំនួន និងទំហំក្បាលដីកសិកម្មជាមធ្យម កើនឡើងជាបណ្តើរៗស្របតាមទំហំដីកាន់កាប់សរុបតាមគ្រួសារ ។ លំនាំនេះឃើញមានទាំងសំរាប់គ្រួសារបុរសមេគ្រួ និងគ្រួសារស្ត្រីមេគ្រួ ។ ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី ចំនួន និងទំហំក្បាលដីកាន់កាប់ដោយគ្រួសារស្ត្រីមេគ្រួ ជាមធ្យមមានតិចជាងគ្រួសារបុរសមេគ្រួ ។ តារាង ១ បង្ហាញថា គ្រួសារបុរសមេគ្រួកាន់កាប់ ៤,៤៤ក្បាលដី ក្នុងមួយគ្រួសារ ដែលមានទំហំ ០,៣៩ហិកតា/ក្បាលដី រីឯគ្រួសារស្ត្រីមេគ្រួ កាន់កាប់ជាមធ្យម ៣,៧៨ក្បាលដី ដែលមានទំហំជាមធ្យម ០,៣០ហិកតា/ក្បាលដី ។

តារាង ១. ទិន្នន័យសង្ខេបពីដីកសិកម្មបែងចែកតាមយេនឌ័រ

ទំហំដី (ហិកតា)	ចំនួនគ្រួសារ		ផ្ទៃដី/គ្រួសារ		ក្បាលដី/គ្រួសារ		ផ្ទៃដី/ក្បាលដី	
	បុរស	ស្ត្រី	បុរស	ស្ត្រី	បុរស	ស្ត្រី	បុរស	ស្ត្រី
< 0.5	123	78	0.28	0.26	2.28	2.36	0.12	0.11
0.5 – 0.99	164	59	0.70	0.69	3.78	3.89	0.18	0.18
1.0 – 1.99	180	49	1.40	1.40	4.86	4.40	0.28	0.31
2.0 – 2.99	102	20	2.43	2.29	5.29	5.65	0.46	0.40
> 3.0	113	19	5.36	4.59	6.32	5.89	0.76	0.77
សរុប	682	225	1.75	1.17	4.44	3.78	0.39	0.30

ទិន្នន័យអង្កេតមូលដ្ឋានក៏បង្ហាញដែរថា គ្រួសារស្ត្រីមេគ្រួ ៣៤% មានដីកសិកម្មតិចជាង ០,៥ហិកតា ធៀបនឹង ១៨% សំរាប់គ្រួសារបុរសមេគ្រួ ។ ដូចគ្នាដែរ គ្រួសារស្ត្រីមេគ្រួ ៦០% កាន់កាប់ដីតិចជាង ១ហិកតា ហើយសំរាប់គ្រួសារបុរសមេគ្រួ គឺ ៤២% ។ ផ្ទុយទៅវិញ គ្រួសារស្ត្រីមេគ្រួ ១៧% កាន់កាប់ដីច្រើនជាង ២ហិកតា រីឯគ្រួសារបុរសមេគ្រួ មានដល់ ៣១% ។ លំនាំនៃការបែងចែកដីនេះ ជះឥទ្ធិពលយ៉ាងច្រើនទៅលើផលិតភាព និងប្រាក់ចំណូលពីការធ្វើកសិកម្ម ។ ជារួម ការណ៍នេះបង្ហាញថា ការពុះចែកក្បាលដីកាន់តែតូចទៅៗ ទំនងជានឹងមានច្រើននៅខាងគ្រួសារស្ត្រីមេគ្រួ[2] រីឯការប្រមូលផ្តុំ និងគួបបញ្ចូលគ្នានៃដីធ្លី ទំនងជាកើតមានភាគច្រើននៅខាងគ្រួសារបុរសមេគ្រួ ។ មតិទាំងពីរនេះត្រូវតែផ្ទៀងផ្ទាត់ថែមទៀតដោយការស្រាវជ្រាវ ដែលផ្តោតជាពិសេសទៅលើគ្រួសារគ្រប់គ្រងដោយស្ត្រីមេម៉ាយនៅជនបទ ។

ការទទួលបានដីធ្លី

របៀបនៃការទទួលបានដីធ្លី ក៏បង្ហាញពីកត្តាសំខាន់ៗជាច្រើនពាក់ព័ន្ធនឹងទំនាក់ទំនងរវាងយេនឌ័រនៃមេគ្រួសារ និងកម្មសិទ្ធិដីធ្លី ។ តារាង ២ បង្ហាញថា គ្រួសារស្ត្រីមេគ្រួដែលទទួលបានក្បាលដីពីរដ្ឋ មាន ៧០,៩% គឺខ្ពស់ជាងគ្រួសារបុរសមេគ្រួ (៥១,៣%) ។ ភាគរយគ្រួសារស្រីមេគ្រួដែលទទួលបានក្បាលដីតាមរយៈកេរ្តិ៍មរតក (១១,%) មានកំរិតទាបខ្លាំងជាង គ្រួសារបុរសមេគ្រួ (២៤,៦%) ។ ភាពខុសគ្នានេះ គ្មានអ្វីគួរភ្ញាក់ផ្អើលទេ យោងតាមរបៀបរបបជាប្រពៃណីនៅជនបទកម្ពុជា ដែលដីធ្លីតែងប្រគល់ទៅអោយកូនប្រុស ។

តារាង ២. ការទទួលបានដីធ្លី បែងចែកតាមយេនឌ័រ (%)

ទំហំដី (ហិកតា)	បានពីរដ្ឋ		មរតក		ទិញ		ការរានដីព្រៃ	
	បុរស	ស្ត្រី	បុរស	ស្ត្រី	បុរស	ស្ត្រី	បុរស	ស្ត្រី
< 0.5	39.5	73.1	43.1	19.4	14.9	6.5	2.5	1.1
0.5 – 0.9	52.0	71.6	29.6	6.7	15.7	16.4	2.6	4.9
1.0 – 1.9	58.7	77.9	21.5	6.9	14.9	8.3	4.9	6.9
2.0 – 2.9	51.5	73.5	18.5	12.4	18.5	6.2	11.4	8.0
> 3.0	46.1	50.0	22.1	12.5	16.7	22.3	15.2	15.2
សរុប	51.3	70.9	24.7	11.0	16.1	11.6	7.8	6.3

* លោក Brett M. Ballard ជាទីប្រឹក្សាស្រាវជ្រាវជាន់ខ្ពស់ ហើយលោកស្រី Ingrid FitzGerald ជាទីប្រឹក្សាខាងយេនឌ័រនៅវិទ្យាស្ថាន CDRI ។ តារាងទិន្នន័យប្រើប្រាស់ក្នុងអត្ថបទនេះ ធ្វើឡើងដោយលោក សូ សុវណ្ណារិទ្ធិ ។ អ្នកនិពន្ធ សូមថ្លែងអំណរគុណផងដែរដល់លោក ភីម រុនស៊ីណារិទ្ធិ ដែលបានជួយដល់ការវិភាគទិន្នន័យ ។

តារាង ៣. ទ្រព្យសម្បត្តិ និងកម្លាំងពលកម្មគ្រួសារ (តម្លៃមធ្យមគិតជាម៉ឺនរៀល/គ្រួសារ)

ទំហំដី (ហ.ត)	បសុសត្វ *		ទ្រព្យជាប់លាប់		ទ្រព្យជាប់លាប់ មិនសំរាប់ធ្វើកសិកម្ម		ទ្រព្យធ្វើកសិកម្ម មិនមែនម៉ាស៊ីន		ទ្រព្យធ្វើកសិកម្ម ជាម៉ាស៊ីន		ពលកម្ម គ្រួសារ	
	បុរស	ស្ត្រី	បុរស	ស្ត្រី	បុរស	ស្ត្រី	បុរស	ស្ត្រី	បុរស	ស្ត្រី	បុរស	ស្ត្រី
0	54.7	41.3									4.1	4.6
< 0.5	111.8	87.6	36.4	28.1	29.9	2.4	3.7	3.4	9.2	2.0	3.6	2.9
0.5 – 0.99	167.0	150.7	40.7	37.8	10.4	3.3	11.2	5.8	22.1	3.4	4.2	3.8
1.0 – 1.99	212.2	127.0	62.4	14.1	23.9	0.8	14.8	9.5	36.7	5.2	4.5	2.2
2.0 – 2.99	245.9	129.9	51.7	27.8	12.8	5.3	23.5	13.2	41.5	11.6	4.9	4.4
> 3.0	309.4	318.7	60.6	43.5	24.6	22.3	40.2	20.2	45.9	29.6	5.1	4.4
សរុប	197.4	128.7	50.7	28.8	20.4	4.1	18.2	7.8	31.4	6.7	4.4	3.4

* N= *៨៨៨គ្រួសារ រាយការណ៍ពីការគ្រប់គ្រងលើបសុសត្វ*

តារាង ២ បង្ហាញថា គ្រួសារស្ត្រីមេគ្រួដែលទទួលបានក្បាលដីតាមរយៈការទិញ និងការរានដីព្រៃ គឺមានតិចជាង គ្រួសារបុរសមេគ្រួ ។ ដូច្នេះគួបផ្សំគ្នាមក ភាគរយទាបនៃការផ្ទេរមរតក ការទិញ និងការរានដីព្រៃបង្ហាញថា គ្រួសារស្ត្រីមេគ្រួ មានលទ្ធភាពទទួលបានក្បាលដីបន្ថែម តិចជាងគ្រួសារបុរសមេគ្រួ លើកលែងតែគ្រួសារដែលមានដីចាប់ពី ៣ហិកតាឡើងទៅ ។ តារាង ៣ ជួយបញ្ជាក់ពីការសង្កេតឃើញនេះដោយបង្ហាញថា គ្រួសារស្ត្រីមេគ្រួនៅក្នុងក្រុមកាន់កាប់ដីនីមួយៗ ជាមធ្យមមានទ្រព្យសម្បត្តិ និងប្រាក់ចំណូល តិចជាងគ្រួសារបុរសមេគ្រួ ។ ទ្រព្យសម្បត្តិតិចជាង ជាពិសេសទ្រព្យសំរាប់ធ្វើកសិកម្ម និងកម្លាំងពលកម្មមនុស្សពេញវ័យ វាជាកំហិតកំណត់ចំនួនដីធ្លីដែលអាចធ្វើកសិកម្ម រឺរានយកបាន រឺឯប្រាក់ចំណូលទាប វាជាកំហិតកំណត់លើការទិញដីបន្ថែម ។

ផលស្រូវគ្រប់គ្រាន់

តាមធម្មតា ផលស្រូវពាក់ព័ន្ធយ៉ាងជិតស្និទ្ធទៅនឹងទំហំដីកាន់កាប់ ។ ជាទូទៅ ភាគរយនៃគ្រួសារដែលផលិតស្រូវបានគ្រប់គ្រាន់ រឺមានអតិរេក តែងកើនឡើងទៅតាមទំហំដីកាន់កាប់ រីឯភាគរយគ្រួសារដែលត្រូវទិញស្រូវអង្ករសំរាប់បរិភោគចាប់ពី ៩ខែឡើងទៅក្នុងមួយឆ្នាំ វាថយចុះយ៉ាងខ្លាំងនៅពេលទំហំដីកាន់កាប់កើនឡើង ។ គ្រួសារកាន់កាប់ដីធំ ក៏មានប្រៀបជាច្រើនទៀតទៅលើគ្រួសារកាន់កាប់ដីតូច ។ ឧទាហរណ៍ គ្រួសារមានដី ៣ហិកតាឡើងទៅ តំណាងឱ្យ ២៣% នៃគ្រួសារដែលផលិតស្រូវមានអតិរេក ទោះបីនៅក្នុងគំរូតាង ពួកគេតំណាងឱ្យតែ ១៣% ក៏ដោយ ។ គ្រួសារមានដី ០,៥ហិកតា រឺតិចជាង (រួមទាំងអ្នកអត់ដី) តំណាងឱ្យ ៦,៨% នៃអ្នកផលិតស្រូវមានអតិរេក ប៉ុន្តែនៅក្នុងចំនួនសរុប ពួកគេតំណាងឱ្យ ២៧% ។ គ្រួសារអត់ដី តំណាងឱ្យ ៣៧% នៃគ្រួសារត្រូវទិញស្រូវទាំងអស់ ប៉ុន្តែពួកគេមានចំនួនស្មើនឹង ៦,៣% នៃគ្រួសារនៅក្នុងអង្កេតប៉ុណ្ណោះ ។

ចំនុចគួរអោយចាប់អារម្មណ៍គឺ គ្រួសារមានដីចាប់ពី ២ហិកតាឡើងទៅ មានចំនួនស្មើ ២៤% នៃគ្រួសារដែលត្រូវទិញស្រូវអង្ករសំរាប់ហូបទាំងអស់ ។ បើគិតមួយភ្លែត រឿងនេះហាក់ដូចមិនត្រឹមត្រូវទេ ពីព្រោះគេតែងរំពឹងថា គ្រួសារមានដីធំដូច្នេះ យ៉ាងហោចណាស់ក៏អាចផលិតស្រូវបានខ្លះដែរ ។ ការបាត់បង់ផលស្រូវបែបនេះ អាចពន្យល់មួយបែបថា មកពីមានសត្វល្អិត ទឹកជំនន់ និងការរាំងស្ងួតបំផ្លាញអស់ ។ មូលហេតុនេះក៏ជួយពន្យល់ថា ហេតុអ្វីបានជាអ្នកមានដីតូចៗជាច្រើននាក់ត្រូវទិញស្រូវអង្ករសំរាប់ហូប

តារាង ៤. វត្តមានផលស្រូវគ្រប់ហូប

ទំហំដី (ហិកតា)	អតិរេក		គ្រប់គ្រាន់		7-10 ខែ		3-6 ខែ		< 3 ខែ		ទិញទាំងអស់		សរុប	
	បុរស	ស្ត្រី	បុរស	ស្ត្រី	បុរស	ស្ត្រី	បុរស	ស្ត្រី	បុរស	ស្ត្រី	បុរស	ស្ត្រី	បុរស	ស្ត្រី
0	5	0	3	0	0	0	0	0	0	1	32	20	40	21
< 0.5	9	5	13	4	32	21	33	20	19	17	17	11	123	78
0.5 – 0.9	52	12	17	13	45	16	25	9	14	3	11	5	164	58
1.0 – 1.9	65	12	33	7	30	7	24	9	15	8	13	6	180	49
2.0 – 2.9	40	10	15	1	13	3	13	0	7	3	14	3	102	20
> 3.0	56	7	17	2	15	1	11	4	9	2	5	3	113	19
Total N	227	46	98	27	135	48	106	42	64	34	92	48	722	245
% total F/M	31.4	18.8	13.6	11.0	18.7	19.6	14.9	17.1	8.9	13.9	12.7	19.6		
សរុប	273		125		183		148		98		140		967*	

*N = *បាត់អស់ ៣ គ្រួសារ*

ទាំងអស់ ។ មតិនេះត្រូវបានបញ្ជាក់គាំទ្រ ដោយទិន្នន័យពាក់ព័ន្ធជាមួយវិបត្តិ/បញ្ហាគ្រួសារ ដែលបង្ហាញថា ៦៧គ្រួសារ នៅក្នុងក្រុមអង្កេត LMAP ក្នុងនេះមានទាំង ១៥គ្រួសារដែលមានដីកសិកម្ម ៣ហិកតា រឺច្រើនជាងផង គឺធ្លាប់ខូចខាតផលដំណាំដោយសារសត្វល្អិត ។ មាន ៣៩៨គ្រួសារ (៧១គ្រួសារមានដីដល់ ៣ហិកតា រឺច្រើនជាង) បានរាយការណ៍ពីការខូចផលដំណាំដោយសារទឹកជំនន់ និងគ្រោះរាំងស្ងួត ។ គួរចងចាំថា នៅឆ្នាំ២០០៣ ដែលជាឆ្នាំចុះប្រមូលទិន្នន័យកសិកម្ម មានគ្រោះទឹកជំនន់ និងគ្រោះរាំងស្ងួតនៅតាមតំបន់ផ្សេងៗក្នុងប្រទេសកម្ពុជា រួមទាំងតំបន់មួយចំនួននៅក្នុងគំរូតាងអង្កេតនេះផង ។

ទិន្នន័យពីវគ្គមានផលស្រូវគ្រប់ហូបបង្ហាញថា គ្រួសារបុរសមេគ្រួច្រើនមានប្រៀបល្អជាងគ្រួសារស្ត្រីមេគ្រួ ។ ឧទាហរណ៍ គ្រួសារបុរសមេគ្រួតំណាងឱ្យ ៨៣,២%នៃគ្រួសារមានអតិរេកផលស្រូវ ប៉ុន្តែមានចំនួនត្រឹម ៧៤,៦% នៃគ្រួសារទាំងអស់ប៉ុណ្ណោះ ។ គ្រួសារស្ត្រីមេគ្រួ មានចំនួនស្មើនឹង ៣៤% នៃគ្រួសារត្រូវទិញស្រូវអង្ករហូបពេញមួយឆ្នាំ ប៉ុន្តែមានត្រឹម ២៥% នៃគ្រួសារបានចុះអង្កេតប៉ុណ្ណោះ ។ គ្រួសារស្ត្រីមេគ្រួ តំណាងឱ្យ ៥៣,១% នៃគ្រួសារមានផលស្រូវគ្រប់ហូបសំរាប់ ៣ខែ រឺតិចជាង និង ៣៩,៦% នៃគ្រួសារមានផលស្រូវគ្រប់ហូបសំរាប់ ៣ ទៅ ៦ខែ ។ តួលេខនេះអាចបកស្រាយបានថា មកពីគ្រួសារស្ត្រីមេគ្រួមានដីកាន់កាប់តូចៗ ទ្រព្យសម្បត្តិតិចតួច និងកម្លាំងពលកម្មមនុស្សពេញវ័យតិច ។

ចំណាយលើផលិតកម្មស្រូវ

បន្ថែមពីលើដីធ្លី ទ្រព្យមូលធនផ្សេងទៀត និងកម្លាំងពលកម្ម តួលេខខុសៗគ្នានៃអ្នកមានផលស្រូវគ្រប់ហូប នៅតាមក្រុមអ្នកកាន់កាប់ដីខុសៗគ្នាអាចបកស្រាយបានតាមរយៈទំហំវិនិយោគលើផលិតកម្មស្រូវ ។ តារាង ៥ បង្ហាញថា វិនិយោគលើផលិតកម្មស្រូវជាមធ្យម ជាទូទៅកើនឡើងទៅតាមទំហំដីកាន់កាប់ ។ លំនាំនេះអាចសង្កេតឃើញទាំងសំរាប់គ្រួសារបុរសមេគ្រួ និងគ្រួសារស្ត្រីមេគ្រួ នៅតាមគ្រប់ទំហំដីកាន់កាប់ ។ គួរកត់សំគាល់ជាសំខាន់ថា នៅតាមក្រុមកាន់កាប់ដីនីមួយៗ គ្រួសារបុរសមេគ្រួជាទូទៅបានវិនិយោគទៅលើដីកាន់កាប់ ច្រើនជាងគ្រួសារស្ត្រីមេគ្រួ លើកលែងក្នុងក្រុមកាន់កាប់ដីធំបំផុត ដែលគ្រួសារស្ត្រីមេគ្រួបានវិនិយោគជាមធ្យមប្រហែល ៦០ម៉ឺនរៀល /គ្រួសារ ធៀបនឹងត្រឹម ៥០ម៉ឺនរៀល សំរាប់គ្រួសារបុរសមេគ្រួ ។ ដោយសារ គ្រួសារស្ត្រីមេគ្រួជាទូទៅមានកម្លាំងពលកម្មតិច ដូច្នេះពួកគេតែងហ៊ានចំណាយសោហ៊ុយប៉ះប៉ូវកង្វះខាតនេះ នៅពេលពួកគេមានលទ្ធភាព ។

ការពិភាក្សា

ទិន្នន័យអង្កេតមូលដ្ឋានពីការចុះបញ្ជីដីធ្លីនៅជនបទ បង្ហាញរូបភាពដ៏សំខាន់មួយពីភាពខុសគ្នានៃទ្រព្យសម្បត្តិ របស់គ្រួសារស្ត្រីមេគ្រួ និងគ្រួសារបុរសមេគ្រួ នៅក្នុងក្រុមដីកាន់កាប់នីមួយៗ និងរវាងក្រុមដីកាន់កាប់ខុសៗគ្នា និងបញ្ជាក់គាំទ្រដល់ការសិក្សាដទៃទៀត ដែលគូសរំលេចពីការចាញ់ប្រៀបផ្សេងៗដែលគ្រួសារស្ត្រីមេគ្រួត្រូវជួបប្រទះ ក្នុងការកាន់កាប់ដីឱ្យមានសុវត្ថិភាព និងការរកចិញ្ចឹមជីវិត ។ ប៉ុន្តែត្រង់ចំនុចនេះ មានកង្វះទិន្នន័យសំរាប់សិក្សាពីការប្រែប្រួលពីមួយឆ្នាំទៅមួយឆ្នាំ ដូចជា នៅពេលណាដែល ស្ត្រីក្លាយជាមេគ្រួសារមេម៉ាយ ហើយមានអ្វីកើតឡើងចំពោះដីកាន់កាប់ និង ទ្រព្យផ្សេងទៀតរបស់ពួកគេ? យើងអាចសន្មត់បានថា ជាមធ្យមគ្រួសារស្ត្រីមេគ្រួទទួលបានដីតិចជាងនៅពេលបែងចែកដីនៅឆ្នាំ១៩៨៩ ប៉ុន្តែតាំងពីនោះមកតើវាវិវត្តយ៉ាងណាទៀត?

តារាង ៥. ធាតុចូលសំរាប់ផលិតកម្មស្រូវ (ម៉ឺនរៀល/គ្រួសារ)

ធាតុចូល	< .5		0.5 – 0.99		1.0 – 1.99		2.0 - 2.99		≥ 3.0		សរុបជាមធ្យម	
	បុរស	ស្ត្រី	បុរស	ស្ត្រី	បុរស	ស្ត្រី	បុរស	ស្ត្រី	បុរស	ស្ត្រី		
ជីគីមី	5.8	5.7	10.6	8.7	12.0	8.3	13.6	8.9	17.6	32.7	11.21	
ថ្នាំសំលាប់សត្វល្អិត	1.4	.8	2.1	1.2	2.0	1.1	1.5	1.5	3.1	3.1	2.06	
បូមទឹក	3.2	2.7	4.0	4.0	5.1	4.1	7.5	3.0	11.5	15.0	5.59	
ពលកម្មរៀបចំដី	4.6	3.1	6.7	5.2	11.6	7.1	10.6	5.5	18.4	17.3	9.01	
ពលកម្មស្ទូង	6.8	5.7	9.2	8.3	11.8	8.8	14.5	11.1	22.5	33.5	12.2	
ពលកម្មច្រូតកាត់	5.3	3.4	6.2	4.0	8.3	5.4	12.1	9.9	13.5	18.3	8.46	
បោកស្រូវ	2.7	2.3	2.8	2.3	3.9	3.2	5.8	3.6	6.7	9.3	4.2	
ជួសជុល	1.5	1.1	2.2	1.6	2.3	2.4	1.7	.95	1.9	15.0	2.07	
ដឹកជញ្ជូន	1.8	2.0	2.7	2.6	3.2	2.6	3.5	1.9	6.6	3.9	3.23	
ជួលដី	7.5		6.1	1.7	10.8		6.0		10.9		7.7	
ជួលសត្វអូសទាញ	.2	5.0	4.9		3.2	5.0		6.0	10.0	1.5	4.48	
ផ្សេងៗ	4.6	.97	4.4	5.5	10.6	20.0	3.1	10.0	7.4	6.3	7.2	
សរុប	14.4	10.8	23.1	17.0	34.4	20.0	32.8	25.0	50.7	60.2	30.7	19.8
សរុប	13.03		21.57		31.77		31.6		51.98		28.2	

គេតែងគិតថា គ្រួសារស្ត្រីមេគ្រួនៅជនបទ មានស្ថានភាពងាយរងគ្រោះបំផុត និងងាយធ្លាក់ក្នុងភាពក្រីក្រ ហើយគំនិតនេះមានការបញ្ជាក់គាំទ្រពីការសិក្សាវាយតម្លៃពីភាពក្រីក្រដោយមានការចូលរួមរបស់ CDRI (PPA) នៅតំបន់ទន្លេសាបដែលរកឃើញថា គ្រួសារស្ត្រីមេគ្រួភាគច្រើនជាអ្នកក្រ រឺក្រលំបាក់នៅក្នុងគ្រប់ភូមិសិក្សា ទោះពួកគេមានរបបចិញ្ចឹមជីវិតបែបណាក៏ ។ ម្យ៉ាងទៀតនៅតាមតំបន់ជាច្រើន អ្នកភូមិរាយការណ៍ថា គ្រួសារស្ត្រីមេគ្រួក្រីក្រ និងក្រីក្រលំបាក់នៅឆ្នាំ២០០៥ គឺឃើញមានច្រើនជាងនៅឆ្នាំ២០០០ ។

អ្នកវិភាគអន្តរជាតិ និងការសិក្សាថ្មីៗរបស់កម្ពុជា មិនបានយល់ស្របតាមលទ្ធផលរកឃើញនេះទេ[៣] ដោយផ្តល់មតិថា ថ្វីបើគ្រួសារស្ត្រីមេគ្រួច្រើនតែមានជីវភាពលំបាកជាងគ្រួសារបុរសមេគ្រួ ប៉ុន្តែមានការប្រែប្រួលខុសគ្នាជាច្រើននៃប្រាក់ចំណូល ចំណាយប្រើប្រាស់ និងរបាយទ្រព្យសម្បត្តិ នៅក្នុងចំណោមគ្រួសារស្ត្រីមេគ្រួ ។ ឧទាហរណ៍ ការសិក្សាពីការចាកផុតពីភាពក្រីក្រ (MOPS) របស់ CDRI បង្ហាញថា គ្រួសារស្ត្រីមេគ្រួដែលជាប់ផុងក្នុងភាពក្រីក្រដ៏រ៉ាំរ៉ៃ មានច្រើនជាងគេក៏ពិតមែន ប៉ុន្តែគ្រួសារដែលអាចចាកផុតពីភាពក្រីក្រ រឺក្លាយជាអ្នកធូរធារ ក៏មានច្រើនគួរសមដែរ ។ គិតជាសរុបគ្រួសារស្ត្រីមេគ្រួរកប្រាក់ចំណូលបានតិច និងកាន់កាប់ដីតូចជាងគ្រួសារបុរសមេគ្រួក៏ពិតមែន ប៉ុន្តែគ្រួសារស្ត្រីមេគ្រួដែលធូរធារ គឺមានប្រាក់ចំណូល និងទ្រព្យសម្បត្តិ ប្រហាក់ប្រហែលគ្នានឹងគ្រួសារបុរសមេគ្រួដែលមានជីវភាពធូរធារដែរ ។ គ្រួសារស្ត្រីមេគ្រួដែលមានជីវភាពលានឡើង ក៏ច្រើនតែជាគ្រួសារគ្មានដីកសិកម្មដែរ ដោយពួកគេពឹងផ្អែកលើប្រភពចំណូលដទៃទៀតដែលមិនមែនជាការងារកសិកម្ម ដើម្បីចាកផុតពីភាពក្រីក្រ ។[៤]

ទិន្នន័យអង្កេតមូលដ្ឋានស្តីពីការចុះបញ្ជីដីធ្លីនៅជនបទ បង្ហាញថា ធៀបនឹងគ្រួសារបុរសមេគ្រួ គ្រួសារស្ត្រីមេគ្រួ ច្រើនតែចាញ់ប្រៀបបើគិតតាមទំហំដីកាន់កាប់ និងលំនាំនៃការទទួលបានដីធ្លី ហើយរឿងនេះបណ្តាលមកពីប្រវត្តិនៃការបែងចែកដី កង្វះធនធានមនុស្ស និងកង្វះទ្រព្យសម្បត្តិ ។ ដូចក្នុង MOPS ដែរ ទិន្នន័យអង្កេតមូលដ្ឋាននៅជនបទ បង្ហាញពីភាពខុសគ្នាយ៉ាងច្រើនរវាងគ្រួសារស្ត្រីមេគ្រួនានា ដូច្នេះពួកគេមិនមែនសុទ្ធតែក្រនោះទេ ។ ឧទាហរណ៍ តារាង ១ បង្ហាញថា ១៧% នៃគ្រួសារស្ត្រីមេគ្រួដែលបានចុះអង្កេត មានដីកាន់កាប់ ២ហិកតា រឺច្រើនជាង ។ តារាង ៣ បង្ហាញពីគំលាតដ៏ធំរវាង គ្រួសារកាន់កាប់ដីតូច និងគ្រួសារកាន់កាប់ដីធំ បើពិនិត្យតាមតម្លៃបសុសត្វ និងទ្រព្យមូលធន ។ តារាង ៥ បង្ហាញថា គ្រួសារកាន់កាប់ដីធំវិនិយោគលើផលិតកម្មស្រូវ ស្ទើរតែបួនដងច្រើនជាងគ្រួសារកាន់កាប់ដីតូច ។

លទ្ធផលរកឃើញទាំងនេះ អាចមានប្រយោជន៍ច្រើនដល់ការតម្រង់ទិសគោលនយោបាយអោយមានប្រសិទ្ធភាព ។ ឧទាហរណ៍ ការផ្តួចផ្តើមគំនិតចុះបញ្ជីដីធ្លី គួរតែបន្តប្រឹងប្រែងជាពិសេស ដើម្បីធានាអោយគ្រួសារស្ត្រីមេគ្រួទទួលបានកម្មសិទ្ធិដីធ្លី ។ យោងតាមលំនាំបែងចែកមរតកទៅតាមយេនឌ័រ និង សមត្ថភាពតិចជាង ដើម្បីរក្សាដីកាន់កាប់បច្ចុប្បន្ននិងទទួលបានដីថ្មី យើងឃើញថា សុវត្ថិភាពកម្មសិទ្ធិមានសារៈសំខាន់ណាស់សំរាប់ឱ្យគ្រួសារទាំងនេះអាចការពារទ្រព្យសម្បត្តិដែលមានស្រាប់ និងបង្កើនលទ្ធភាពទទួលបានឥណទានផ្លូវការ ។ លទ្ធភាពទទួលបានឥណទានផ្លូវការ វាសំខាន់ជាពិសេសដោយជួយសំរួលការវិនិយោគច្រើនថែមទៀតទៅក្នុងអាជីវកម្មតូចៗ ដែលជាប្រភពកាន់តែសំខាន់សំរាប់ប្រាក់ចំណូលរបស់គ្រួសារស្ត្រីមេគ្រួ ។ ប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដី អាចជួយឱ្យស្ត្រីជាមេគ្រួសារអាចលក់ដីខ្លួនបានថ្លៃខ្ពស់ ហើយទាញយកចំណេញពីឱកាសល្អៗដើម្បីរកប្រាក់ចំណូលពីមុខរបរក្រៅកសិកម្ម ។ ហើយទោះបីវិធីនេះវាបង្កើនភាពអត់ដីធ្លី រឺស្ទើរអត់ដីធ្លីក្នុងចំណោមគ្រួសារស្ត្រីមេគ្រួក្តី ប៉ុន្តែវាមិនមែនជាលទ្ធផលអវិជ្ជមានទេ បើសិនគេអាចរកបានការងារ/អាជីវកម្មដែលអាចរស់រានបាន ។

ការពិភាក្សាខាងលើ បានបង្ហាញពីតម្រូវការស្រាវជ្រាវបន្ថែមពីការកាន់កាប់ដីនៅកម្ពុជា ដោយផ្តោតជាពិសេសលើបញ្ហាយេនឌ័រ ។ ទិដ្ឋភាពសំខាន់មួយនៃការស្រាវជ្រាវបែបនេះគឺត្រូវពិនិត្យថា តើប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីបានកែលំអនិងពង្រឹងសុវត្ថិភាពកាន់កាប់ដីរបស់ស្ត្រី (ទាំងនៅក្នុងគ្រួសារបុរសមេគ្រួ និងគ្រួសារស្ត្រីមេគ្រួ) ព្រមទាំងសុខមាលភាពរបស់គ្រួសារស្ត្រីមេគ្រួដែរឬទេ ។ មួយផ្នែកដ៏សំខាន់នៃការស្រាវជ្រាវ ត្រូវផ្តោតលើយុទ្ធសាស្ត្ររកចិញ្ចឹមជីវិតនិងប្រភពប្រាក់ចំណូលដោយយោងតាមភេទនៃមេគ្រួសារ ។ ក្នុងករណីទាំងពីរនេះ ត្រូវប្រើវិធីសាស្ត្រស្រាវជ្រាវបែបគុណវិស័យ ពីព្រោះបញ្ហាពាក់ព័ន្ធជាច្រើនអាចមានលក្ខណៈរសើប និងស្មុគស្មាញច្រើន ដូច្នេះមិនងាយនឹងក្តាប់បានដោយប្រើឧបករណ៍ស្រាវជ្រាវបែបបរិមាណនោះទេ ។ ពិតហើយក្នុងរឿងសិទ្ធិ និងសុវត្ថិភាពកាន់កាប់ដី ក្នុងនេះមានទាំងការប្រមូលផ្តុំដីធ្លី និងការពុះបំបែកក្បាលដីកាន់តែតូចទៅៗផង មានបញ្ហាជាច្រើនជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងយេនឌ័រ ហើយមានលក្ខណៈដើមបែបសង្គម និងវប្បធម៌ផង ដូច្នេះត្រូវតែប្រើប្រាស់វិធីសាស្ត្រស្រាវជ្រាវមានលក្ខណៈច្នៃប្រឌិតខ្ពស់ ។

កំណត់សំគាល់

១. ទិន្នន័យការអង្កេតគ្របដណ្តប់លើ ៩៧០គ្រួសារនៅជនបទ ក្នុង ៣២ភូមិក្នុងខេត្ត LMAP ទាំង៤ គឺ កំពង់ចាម កំពង់ធំ ក្រុងព្រះសីហនុ និងតាកែវ ដោយក្នុងនេះ មាន ៦៣គ្រួសាររាយការណ៍ថាគ្មានដីកសិកម្ម ។ ដូច្នេះ ទិន្នន័យនេះសំដៅលើការកាន់កាប់ដីរបស់ ៩០៧គ្រួសារគំរូតាង ដែលមាន ៦៨២គ្រួសារបុរសមេគ្រួ (៧៥,២%) និង ២២៥គ្រួសារស្ត្រីមេគ្រួ (២៤,៨%) ។

២. ការបកស្រាយមួយ គឺអាចមកពីមូលហេតុដែលគ្រួសារត្រូវមានមេគ្រួសារជាស្ត្រី ។ ឧ. ស្ត្រីក្លាយជាមេម៉ាយដោយប្តីស្លាប់ ប្តីលែង រឺប្តីចាកចោល អាចបាត់បង់អស់ទ្រព្យផលិតកម្ម មានទាំងដីធ្លីផង (Fitzgerald 2007)

៣. មើល Chant (២០០៣) សំរាប់ការពិភាក្សាពីបញ្ហាជាប់ទាក់ទងនឹងការសន្មតថា គ្រួសារស្ត្រីមេគ្រួ គឺងាយរងគ្រោះ និង/រឺក្រីក្រ ។ មើល Urashima et al. (2007) សំរាប់ការវិភាគពីភាពខុសគ្នារវាងគ្រួសារស្ត្រីមេគ្រួនៅកម្ពុជា ដោយប្រើទិន្នន័យ CSES ឆ្នាំ២០០៤ ។ ការវិភាគនេះបង្ហាញថា គ្រួសារស្ត្រីមេគ្រួដែលគ្មានកម្លាំងមនុស្សប្រុសពេញវ័យ និងមានអ្នកនៅក្នុងបន្ទុកច្រើន គឺតែងតែក្រីក្រជាង គ្រួសារដែលមានកម្លាំងមនុស្សប្រុសពេញវ័យ និងមានអ្នកនៅក្នុងបន្ទុកតិចទាក់ ។

៤. ការបកស្រាយមួយចំពោះភាពផ្ទុយគ្នា រវាងលទ្ធផលនៅក្នុងអង្កេតមូលដ្ឋានពីការចុះបញ្ជីដីធ្លីជនបទ ហើយនិង MOPS មួយផ្នែក និង PPA មួយផ្នែកទៀត វាជាប់ទាក់ទិននឹងវិធីសាស្ត្រស្រាវជ្រាវ ។ PPA ផ្តោតលើគ្រួសារ និងសហគមន៍ក្រីក្រ ហើយប្រើវិធីសាស្ត្របែបគុណវិស័យ រីឯ MOPs បានរួមបញ្ចូលគ្រួសារ និងសហគមន៍ក្រីក្រ និងមិនក្រ ទៅក្នុងគំរូតាងរបស់ខ្លួន ។ MOPs បានប្រមូលផ្តុំទិន្នន័យបែបបរិមាណលើទ្រព្យសម្បត្តិ និងការចំណាយរបស់គ្រួសារ ដែលអាចធ្វើការប្រៀបធៀបគ្នាបានរវាងគ្រួសារបុរសមេគ្រួ និងគ្រួសារស្ត្រីមេគ្រួ ។

ឯកសារយោង

សូមមើលឯកសារយោងក្នុងអត្ថបទភាសាអង់គ្លេស

ការស្វែងយល់ពីតួនាទី មូលធនសង្គម នៅពេលមាន ទឹកជំនន់ និងគ្រោះរាំងស្ងួត

*លោកស្រី អាង សូផា លោក អឿ អ៊ុល និង John McAndrew សិក្សាពីតួនាទីមូលធនសង្គម ក្នុងការជួយអ្នកភូមិប្រឈមមុខនឹងទឹកជំនន់ និងគ្រោះរាំងស្ងួត ពីឆ្នាំ២០០០/០១ ដល់ ២០០៤/០៥ ក្នុងតំបន់អេកូឡូស៊ីពីរនៅខេត្តកំពង់ធំ ។**

សេចក្តីផ្តើម

ប្រទេសកម្ពុជា បានឈានចូលសតវត្សរ៍ទី២១ នេះ ដោយសង្ឃឹមថានឹងបានមកដល់សម័យមានសន្តិភាព និងតម្លាភាពហើយ ប៉ុន្តែបែរជារងគ្រោះដោយសារទឹកជំនន់ និងការរាំងស្ងួតអស់ ៥ឆ្នាំជាប់ៗគ្នាទៅវិញ ។ ទឹកជំនន់នៅឆ្នាំ២០០០/០១ ដែលជាគ្រោះធម្មជាតិធ្ងន់ធ្ងរជាងគេក្នុងរយៈ ៧០ឆ្នាំចុងក្រោយ បានប៉ះពាល់ដល់ប្រជាពលរដ្ឋ ៣,៤លាននាក់ ហើយទឹកជំនន់ឆ្នាំ២០០០/០២ បានប៉ះពាល់ដល់ ប្រជាពលរដ្ឋ ២,១លាននាក់ នៅក្នុងតំបន់ដែលកំពុងរើខ្លួននៅឡើយពីការលិចលង់កាលពីឆ្នាំមុន ។ សំរាប់ការរាំងស្ងួតនៅឆ្នាំ២០០២/០៣ រដ្ឋាភិបាលបានរាយការណ៍ថា ជាគ្រោះរាំងស្ងួតដ៏ធ្ងន់ធ្ងរបំផុតក្នុងរយៈ ២០ឆ្នាំចុងក្រោយ ហើយបានប៉ះពាល់ដល់ប្រជាជនជាង ២លាននាក់ ។ ការរាំងស្ងួតនៅឆ្នាំ២០០៣/០៤ បានធ្វើឱ្យបឹងនៅតាមកន្លែងទំនាបទាបៗបំផុតនៃវាលលិចទឹក ត្រូវរីងស្ងួតអស់ ។ នៅឆ្នាំ២០០៤/០៥ គ្រោះរាំងស្ងួតបានប៉ះពាល់ដល់ប្រជាជន ២លាននាក់ និងបង្កកង្វះខាតស្បៀងអាហារនៅគ្រប់ទិសទី (Chan 2001; Nhim Vanda 2002; Asian Disaster Reduction Center 2003; Helmers and Jegillos 2004; Mao 2005) ។ អត្ថបទនេះ ពិនិត្យពីផលប៉ះពាល់នៃទឹកជំនន់ និងការរាំងស្ងួត ទៅលើទិន្នផលស្រូវ និងបែបបទនៃការកចិញ្ចឹមជីវិតនៅក្នុងឆ្នាំទាំងនោះ នៅក្នុងឃុំចំនួនពីរដែលមានប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ីខុសគ្នា នៅខេត្តកំពង់ធំ និងស្រាវជ្រាវពីតួនាទីនៃមូលធនសង្គម ដើម្បីជួយប្រជាជនរងគ្រោះអោយប្រឈមមុខដោះស្រាយតំរូវការដ៏ចាំបាច់នានា ។

វិធីសាស្ត្រស្រាវជ្រាវ

ការចុះស្រាវជ្រាវដល់កន្លែងបានធ្វើឡើងនៅខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០៥ នៅ ២តំបន់អេកូឡូស៊ី ក្នុងស្រុកកំពង់ស្វាយ ខេត្តកំពង់ធំ ។ គេបានជ្រើសយក ៣ភូមិ ក្នុងឃុំសានគរ ធ្វើជាតំបន់អេកូឡូស៊ីមួយនៃការសិក្សា ។ ភូមិទាំង៣ ស្ថិតក្នុងតំបន់វាលទំនាបលិចទឹកជិតបឹងទន្លេសាប តាមខាងលិចដងផ្លូវជាតិលេខ៦ នៅជិតផ្សារឃុំសានគរ ។ ភូមិចំនួន ២ ក្នុងឃុំដីវិស្លាប់ បានជ្រើសយកធ្វើជាតំបន់អេកូឡូស៊ីមួយទៀត ។ ភូមិទាំង២ ស្ថិតក្នុងតំបន់ដីខ្ពស់ ខាងក្រៅវាលទំនាបលិចទឹក ជិតបឹងទន្លេសាប តាមខាងកើតដងផ្លូវជាតិលេខ៦ ចំងាយប្រហែល ៨ ទៅ ១២គ.ម ពីផ្សារឃុំសានគរ ។ គិតជាសរុប បានធ្វើអង្កេតលើ ១៥៥គ្រួសារ ក្នុង ៣ភូមិ នៅឃុំសានគរ គឺ ភូមិអំពិល ភូមិជ័យ និងភូមិស្លែងខ្ពស់ និង ១០០គ្រួសារទៀត ក្នុង ២ភូមិ នៅឃុំដីវិស្លាប់ គឺ ភូមិសង្គម និងភូមិវល្លិយាវ ។ ជាបន្ថែមលើអង្កេតនេះ គេបានធ្វើសំភាសន៍ជាលក្ខណៈក្រុមមុខសញ្ញាជាមួយ អាជ្ញាធរមូលដ្ឋាន អ្នកដឹកនាំក្នុងមូលដ្ឋាន នារីអ្នកភូមិ និងបុរសអ្នកភូមិ ។ ម្យ៉ាងទៀត បានជ្រើសរើសគ្រួសារមួយចំនួន មកធ្វើសំភាសន៍ជាលក្ខណៈអ្នកផ្តល់ព័ត៌មានគន្លឹះ ។[1]

គោលគំនិតនៃមូលធនសង្គម

គោលគំនិតនៃមូលធនសង្គម អាចមានប្រយោជន៍ច្រើនដល់ការវិភាគពីបែបបទដែលប្រជាជនប្រឈមមុខនឹងគ្រោះធម្មជាតិដូចជា ទឹកជំនន់ និងគ្រោះរាំងស្ងួត ។ Robert Putnam ដែលជាអ្នកជួយផ្សព្វផ្សាយពីគោលគំនិតនេះ បានអោយនិយមន័យមូលធនសង្គម ថាជា "លក្ខណៈនានានៃការរៀបចំសង្គមដូចជា ទំនុកចិត្ត របៀបរបប និង បណ្តាញផ្សេងៗ ដែលអាចបង្កើនប្រសិទ្ធភាពសង្គម ដោយជួយសំរួលដល់ សកម្មភាពមានការសំរបសំរួលល្អ" (១៩៩៣) ។ Putnam យល់ឃើញថា ប្រភពចំបងនៃទំនុកចិត្តក្នុងសង្គម គឺរបបបដិការ និងបណ្តាញនៃការចូលពាក់ព័ន្ធ ដែលអាចវាស់វែងបានតាមរយៈការចូលរួមរបស់ប្រជាជននៅក្នុងសមាគមនានា ។ ដង់ស៊ីតេនៃសមាគមបែបនេះ ដែលអាចវាស់វែងជាសំខាន់តាមរយៈអង្កេតបែបបរិមាណ វាបង្ហាញថាសង្គមណាមួយនោះមានមូលធនសង្គមធំទូលាយប៉ុណ្ណា ។

ការរិះគន់នាពេលថ្មីៗដល់វិធីសាស្ត្ររបស់ Putnam បានប្រើវិធីសាស្ត្រស្រាវជ្រាវបែបគុណវិស័យច្រើន ហើយផ្តោតលើលទ្ធភាពរបស់ប្រជាជនដើម្បីប្រើប្រាស់ធនធានជាមូលធនសង្គម និងបរិបទដែលហ៊ុំព័ទ្ធបណ្តាញសង្គមនោះ (Grix 2001) ។ កត្តាផ្សេងៗដូចជា ការអប់រំ វត្តមានការងារ និង វណ្ណៈសង្គម វាសំខាន់បំផុតដើម្បីស្វែងយល់ពី លទ្ធភាពរបស់អ្នកណាម្នាក់ក្នុងការប្រើប្រាស់មូលធនសង្គម ដោយទទួលស្គាល់ថា ការចូលរួមនៅក្នុងសមាគម និងបណ្តាញផ្សេងៗ វាពឹងផ្អែកជាសំខាន់ទៅលើធនធាន និងឋានៈសង្គមរបស់អ្នកនោះ ។ ដូចគ្នាដែរ បរិបទសង្គមជាក់លាក់ណាមួយ វាកំនត់ពីទំរង់នៃមូលធនសង្គមដែលត្រូវផុសឡើង ហើយនិងទំនោរនៃលទ្ធភាពទទួលបានការប្រើប្រាស់មូលធនទាំងនោះ ។

លទ្ធភាពរបស់បុគ្គលណាមួយដើម្បីបានប្រើប្រាស់មូលធនសង្គម វាអាស្រ័យជាសំខាន់ទៅលើ ការរាប់បញ្ចូល រឺការផាត់ចេញបុគ្គលនោះនៅក្នុងសង្គម ។ ដោយមូលហេតុនេះ បណ្តាញសង្គមអាចបែងចែកជា ៣ប្រភេទសំខាន់ៗគឺ : ចំណងផ្សារភ្ជាប់ (bond) ស្ពានចំលង (bridge) និងចំណងទាក់ទង (link) (Woolcock 1998; Narayan 1999) ។ មូលធនសង្គមដែលជាចំណងផ្សារភ្ជាប់ រួមមានចំណងដ៏រឹងមាំតាមខ្សែផ្តេកជាមួយ សមាជិកគ្រួសារ មិត្តភក្តិ និងអ្នកជិតខាង ដែលតែងជួយកាត់បន្ថយភាពងាយទទួលរងគ្រោះ និងផ្តល់នូវបណ្តាញសុវត្ថិភាពសង្គម ។ មូលធនសង្គមជាស្ពានចំលង រួមមានចំណងកិរិតខ្សោយតាមខ្សែផ្តេក ដែលតភ្ជាប់បុគ្គលនៅក្នុងក្រុម និងបណ្តាញផ្សេងៗទៅនឹងជនឯទៀត ដែលមានស្ថានភាពសេដ្ឋកិច្ចប្រហាក់ប្រហែលគ្នា ។ ការតស្ពានចំលងជាមួយ មនុស្សនៅខាងក្នុង និងខាងក្រៅសហគមន៍ វាផ្តល់ឱកាសល្អៗសំរាប់ការកែលំអជីវភាព នឹងលទ្ធភាពធ្វើបំលាស់ទី ។ មូលធនសង្គមចំណងទាក់ទង គឺជាចំណងតាមខ្សែបញ្ឈរដែលតភ្ជាប់បុគ្គលទៅនឹង

* អាង សូផា ទទួលសញ្ញាប័ត្រអនុបណ្ឌិតពីវិទ្យាស្ថាន AIT (Asian Institute of Technology) និងធ្លាប់ធ្វើជាអ្នកសំរបសំរួលគំរោងវិភាគពីបញ្ហាអភិវឌ្ឍន៍ (ADI) របស់គណៈកម្មាធិការសហប្រតិបត្តិការដើម្បីកម្ពុជា (CCC) នៅពេលកំពុងធ្វើការស្រាវជ្រាវ ។ អឿ អ៊ុល ទទួលសញ្ញាប័ត្រអនុបណ្ឌិតពីសាកលវិទ្យាល័យន័រតុន និងបានចូលជាសមាជិកក្រុម ADI តាំងពីឆ្នាំ១៩៩៩ ។ John McAndrew ទទួលសញ្ញាប័ត្រថ្នាក់បណ្ឌិតពីសាកលវិទ្យាល័យ Amsterdam និងបានធ្វើជាទីប្រឹក្សានៃគំរោង ADI តាំងពីឆ្នាំ២០០៣ ។

តារាង ១. គ្រួសារធ្លាប់រងគ្រោះដោយទឹកជំនន់ធ្ងន់ធ្ងរ រឺធម្មតា ពីឆ្នាំ២០០០/០១ ដល់ ២០០៤/០៥, នៅភូមិ អំពិល, ជ័យ និងស្លែងខ្ពស់ ក្នុងឃុំសានគរ ហើយនិងភូមិសង្គម និងវល្លិយាវ ក្នុងឃុំដំរីស្លាប់ (មិថុនា ២០០៥)

ឆ្នាំ	ទឹកជំនន់ធ្ងន់ធ្ងរ		ទឹកជំនន់ធម្មតា	
	ចំនួន	%	ចំនួន	%
2004/05	3	2	102	66
2003/04	9	6	105	68
2002/03	58	37	70	45
2001/02	134	86	18	12
2000/01	147	95	5	3
N=155				

អ្នកមានអំនាច/ឥទ្ធិពល ដូចជា ធនាគារ ស្ថាប័នរដ្ឋ និងមន្ត្រីជាប់ឆ្នោត ។ ចំណងទាក់ទងជាមួយបុគ្គល និងស្ថាប័នដ៏មានអំនាច ជួយឱ្យបុគ្គលអាចប្រើប្រាស់ធនធានបានកាន់តែសក្តិសិទ្ធិ ដើម្បីទាញយកផលប្រយោជន៍ក្នុងរយៈពេលវែង ។ មនុស្សដែលមានបណ្តាញរឹងមាំនៅក្នុងប្រភេទណាមួយ រឺគ្របដណ្តប់លើប្រភេទទាំងបី តែងតែមានសមត្ថភាពល្អប្រសើរ ដើម្បីប្រឈមមុខនឹងគ្រោះមហន្តរាយ ដូចជា ទឹកជំនន់ និងគ្រោះរាំងស្ងួតជាដើម ។

បទពិសោធន៍នៃទឹកជំនន់[២]

គ្រួសារដែលត្រូវបានចុះអង្កេតនៅឃុំសានគរ ក្នុង ៣ភូមិ គឺ អំពិល ជ័យ និងស្លែងខ្ពស់ ធ្លាប់រងគ្រោះដោយសារទឹកជំនន់ដ៏ធ្ងន់ធ្ងរចំនួន ៥ឆ្នាំ ពីឆ្នាំ ២០០០/០១ ដល់ ២០០៤/០៥ (តារាង១) ។ ពួកគេភាគច្រើនបានរងគ្រោះដោយទឹកជំនន់កាលពីឆ្នាំ ២០០០/០១ និង ២០០១/០២ ហើយជាង ១/៣ បានរងគ្រោះដោយទឹកជំនន់នៅឆ្នាំ២០០២/០៣ ។ គ្រួសារឆ្លើយសំភាសន៍ជាង ១/៤ រាយការណ៍ថា ពួកគេត្រូវជម្លៀសចេញពីលំនៅដ្ឋានដោយសារតែទឹកជំនន់ ។ ពួកគេ ៩០% មានសមាជិក គ្រួសារធ្លាក់ខ្លួនឈឺដែលភាគច្រើនជាជំងឺរាគរូស និងចុកពោះ ។ ទឹកជំនន់ធ្ងន់ធ្ងរច្រើនឆ្នាំជាប់ៗគ្នា ធ្វើឱ្យខូចខាតយ៉ាងខ្លាំងដល់ចំណូលពីកសិកម្ម និងរារាំងអ្នកភូមិមិនឱ្យរើខ្លួនបានឆាប់ឡើងវិញ ។ ជំនួយពីបណ្តាស្ថាប័នខាងក្រៅ មានប្រយោជន៍ណាស់ ប៉ុន្តែមិនគ្រប់គ្រាន់ ដូច្នេះគ្រួសារនានាត្រូវតែពឹងផ្អែកជាសំខាន់លើធនធានផ្ទាល់ខ្លួនដើម្បីស្តារជីវភាព ។ ការជួយគ្នាទៅវិញទៅមករវាងអ្នកជិតខាង និងមិត្តភក្តិ ផុសផុលខ្លាំងណាស់នៅពេលទឹកជំនន់មកដល់ភ្លាម ប៉ុន្តែត្រូវថយចុះដោយសារភាពក្រីក្ររបស់អ្នកភូមិ ។ គួរកត់សំគាល់ថា គ្រួសារអ្នកឆ្លើយសំភាសន៍ក្នុង ២ភូមិ នៅឃុំដំរីស្លាប់ ដែលស្ថិតនៅខាងក្រៅតំបន់ទំនាបលិចទឹកបឹងទន្លេសាប មិនបានរងគ្រោះដោយសារទឹកជំនន់ទេក្នុងប៉ុន្មានឆ្នាំនោះ ។

បទពិសោធន៍នៃគ្រោះរាំងស្ងួត

គ្រួសារដែលយើងបានចុះអង្កេតក្នុងឃុំទាំង២ គឺធ្លាប់រងគ្រោះដោយការរាំងស្ងួតធ្ងន់ធ្ងរ ពីឆ្នាំ២០០០/០១ ដល់ ២០០៤/០៥ (តារាង២) ។ លើកលែងតែការដាំដុះក្នុងឆ្នាំ២០០២/០៣ ភូមិអង្កេតទាំង៣ នៅឃុំសានគរ បានជួបការរាំងស្ងួតប្រចាំឆ្នាំធ្ងន់ធ្ងរជាង ២ភូមិទៀត នៅឃុំដំរីស្លាប់ ក្នុងរយៈពេល ៥ឆ្នាំនៃការសិក្សា ។ ចំណុចនេះគួរកត់សំគាល់ណាស់ ពីព្រោះក្នុងអំឡុងពេលដូចគ្នា ភូមិនានានៅឃុំសានគរ ក៏បានជួបនឹងទឹកជំនន់ធ្ងន់ធ្ងរដែរ ។ ក្នុងបញ្ហាសុខភាព គេឃើញមានដូចមុននូវ ជំងឺរាគរូស ចុកពោះ និងការខាតបង់ចំណូលដោយសារការខូចសំណាបនិងផលស្រូវ ប៉ុន្តែនៅឃុំដំរីស្លាប់ វាធ្ងន់ធ្ងរជាងបន្តិច ។ រឿងនេះ ក៏អាចមកពីនៅឃុំដំរីស្លាប់ មានចំនួនភាគរយច្រើនជាងនៃ គ្រួសារដែលបានទទួលជំនួយក្នុងពេលមានការរាំងស្ងួតខ្លាំង ។ តាមធម្មតានៅពេលមានការរាំងស្ងួតធ្ងន់ធ្ងរ គេមិនសូវមើលឃើញថាមានតំរូវការច្រើន ដូចនៅពេលមានទឹកជំនន់ធ្ងន់ធ្ងរទេ ។

តារាង ២. គ្រួសារធ្លាប់រងគ្រោះដោយការរាំងស្ងួតធ្ងន់ធ្ងរ រឺ ធម្មតា នៅឆ្នាំ ២០០០/០១ ដល់ ២០០៤/០៥ (មិថុនា ២០០៥)

ឆ្នាំ	ភូមិអំពិល ជ័យ និងស្លែងខ្ពស់ ក្នុងឃុំសានគរ				ភូមិសង្គម និងវល្លិយាវ ក្នុងឃុំដំរីស្លាប់			
	រាំងស្ងួតធ្ងន់ធ្ងរ		រាំងស្ងួតធម្មតា		រាំងស្ងួតធ្ងន់ធ្ងរ		រាំងស្ងួតធម្មតា	
	ចំនួន	%	ចំនួន	%	ចំនួន	%	ចំនួន	%
2004/05	67	43	66	43	7	7	69	69
2003/04	92	59	55	35	41	41	53	53
2002/03	67	43	73	47	76	76	21	21
2001/02	42	27	66	43	19	19	72	72
2000/01	34	22	65	42	9	9	67	67
	N= 155				N=100			

តារាង ៣. ផលស្រូវមធ្យមតាមគ្រួសារ ពីឆ្នាំ២០០០/០១ ដល់ ២០០៤/០៥ នៅភូមិអំពិល ជ័យ និងស្លែងខ្ពស់ ក្នុងឃុំសានគរ (មិថុនា ២០០៥)

ឆ្នាំ	ផលស្រូវវស្សាមធ្យម (គ.ក្រ)	ផលស្រូវប្រាំងមធ្យម (គ.ក្រ)	ផលស្រូវសរុបមធ្យម (គ.ក្រ)
2004/05*	696	166	693
2003/04**	410	180	406
2002/03***	328	0	325
2001/02****	207	480	210
2000/01*****	120	480	124

*N = 125 សំរាប់រដូវវស្សា, 6 សំរាប់រដូវប្រាំង, 127 សំរាប់សរុប
**N = 102 សំរាប់រដូវវស្សា, 2 សំរាប់រដូវប្រាំង, 104 សំរាប់សរុប
***N = 88 សំរាប់រដូវវស្សា, 1 សំរាប់រដូវប្រាំង, 89 សំរាប់សរុប
****N = 79 សំរាប់រដូវវស្សា, 1 សំរាប់រដូវប្រាំង, 80 សំរាប់សរុប
*****N = 80 សំរាប់រដូវវស្សា, 1 សំរាប់រដូវប្រាំង, 81 សំរាប់សរុប

ទិន្នផលស្រូវពីឆ្នាំ២០០០/០១ ដល់ ២០០៤/០៥

ភូមិសិក្សាទាំង៣ នៅឃុំសានគរ និងភូមិទាំង២ នៅឃុំដីរស្លាប់ មានការពឹងផ្អែកយ៉ាងខ្លាំងលើផលស្រូវវស្សា ។ ដោយសារមានទឹកជំនន់ និងការរាំងស្ងួតធ្ងន់ធ្ងរ ភូមិនានាក្នុងឃុំទាំងពីរ មានផលស្រូវទាបខ្លាំងណាស់ក្នុងបណ្ដាឆ្នាំមានគ្រោះធម្មជាតិដែលបានសិក្សា (តារាង ៣ និង ៤) ។ ដោយសារស្ថានភាពដី ផលស្រូវនៅភូមិនានាក្នុងឃុំសានគរ បានចុះទាបបំផុតនៅពេលមានទឹកជំនន់ប៉ះពាល់ខ្លាំងបំផុត រីឯផលស្រូវនៅភូមិនានាក្នុងឃុំដីរស្លាប់ បានចុះទាបបំផុតនៅពេលមានការរាំងស្ងួតប៉ះពាល់ខ្លាំងបំផុត ។ ទោះបីនៅក្នុងឆ្នាំដែលបានផលល្អបំផុត និងទោះបីស្ថិតក្នុងតំបន់អេកូឡូស៊ីពីរខុសគ្នាក្ដី ក៏ទិន្នផលក្នុងឃុំទាំង២ ទាបជាង ០,៥តោន/ហិកតា (ក្នុង ៥ឆ្នាំសិក្សា មាន ៣ឆ្នាំដែលឃុំដីរស្លាប់ទទួលបានលើសពី ០,៥តោន/ហិកតា រីឯនៅឃុំសានគរមាន ១ឆ្នាំប៉ុណ្ណោះ) ។ កង្វះខាតស្រូវដែលឃើញមានជាធម្មតាទៅហើយនៅតាមឆ្នាំដូចធម្មតា វាក៏កើនថែមទៀតក្នុងអំឡុងពេលមានគ្រោះធម្មជាតិ ហើយវាបានកាត់បន្ថយការហូបចុករបស់គ្រួសារមួយភាគធំ ។

ការលក់ រឺបញ្ចាំដីស្រែ ច្រើនតែជាលទ្ធផលនៃទឹកជំនន់ និងការរាំងស្ងួតធ្ងន់ធ្ងរ ។ ការបាត់បង់ដីស្រែធ្វើឱ្យគ្រួសារកសិករដែលរកបានតែមួយរស់ៗពិបាករើខ្លួនឱ្យបានទាំងស្រុងពីផលអាក្រក់ផ្សេងៗនៃគ្រោះធម្មជាតិ ហើយក៏ត្រូវបន្ថយការធ្វើស្រែ ធ្វើជាសកម្មភាពរកចិញ្ចឹមជីវិតចំបងរបស់ខ្លួនទៀត ។ គ្រួសារដែលពុំមានដីគ្រប់គ្រាន់សំរាប់ធ្វើស្រែ និងដាក់ធានាខ្ចីប្រាក់ច្រើនតែត្រូវដាច់ឆ្ងាយពីគេថែមទៀត ដោយសារគ្រោះទឹកជំនន់ និងការរាំងស្ងួត ។ ការរានព្រៃយកដីធ្វើស្រែ គឺជាដំណោះស្រាយសំរាប់អ្នកភូមិជាច្រើនក្នុងឃុំទាំងពីរ ដើម្បីពង្រីកដីកាន់កាប់ ថ្វីបើវិធីនេះបានធ្វើឱ្យខូចខាតដល់ធនធានធម្មជាតិដែលមានសារៈសំខាន់សំរាប់ការគ្រប់គ្រងទឹក ។

ការផ្លាស់ប្ដូរជីវភាព

គ្រោះរាំងស្ងួតនិងទឹកជំនន់ដ៏ធ្ងន់ធ្ងរ ដែលកើតមានឡើងនៅតំបន់សិក្សាពីឆ្នាំ២០០០/០១ ដល់ ២០០៤/០៥ បាននាំអោយមានដំណើរផ្លាស់ប្ដូរដ៏ធំទូលាយក្នុងសង្គមនៅក្នុងតំបន់បឹងទន្លេសាប និងតំបន់ឯទៀតនៅជនបទកម្ពុជា ។ ផលស្រូវក្នុងរយៈ ៥ឆ្នាំនៃគ្រោះធម្មជាតិបន្តបន្ទាប់គ្នា បានធ្លាក់ចុះទាបបំផុត ហើយបង្ខំអោយគ្រួសារជាច្រើនក្នុងភូមិទាំង ៥ ត្រូវពឹងផ្អែកទៅលើរបរចិញ្ចឹមជីវិតក្រៅពីធ្វើស្រែវស្សា ដូចជា ការនេសាទ ការប្រមូលធនធានព្រៃឈើ និងចំណាកស្រុកទៅធ្វើការងារស៊ីប្រាក់ឈ្នួល ។ ដើម្បីប៉ះប៉ូវការខូចខាតផលស្រូវ គ្រួសារនានានៅឃុំសានគរ ក្នុងតំបន់វាលលិចទឹកបឹងទន្លេសាប បានទាញយកផលពីធនធានត្រីនៅក្នុងបឹង រីឯគ្រួសារនៅឃុំដីរស្លាប់បានកាប់ឈើ និងធ្វើឡធ្យូង ។ ការផ្លាស់ប្ដូរភ្លាមៗមកប្រើប្រាស់ប្រភពចំណូលពីធនធានទាំងនេះ បានរួមចំណែកធ្វើឱ្យថយចុះធនធានធម្មជាតិ ។

ក្នុងពេលជាមួយគ្នា គ្រួសារជាច្រើននៅឃុំទាំង២ បានពឹងផ្អែកកាន់តែខ្លាំងទៅលើចំណាកស្រុក ទៅធ្វើពលកម្មស៊ីប្រាក់ឈ្នួលដើម្បីទ្រទ្រង់ជីវភាព ។

តារាង ៤. ផលស្រូវមធ្យមតាមគ្រួសារ ពីឆ្នាំ២០០០/០១ ដល់ ២០០៤/០៥ នៅភូមិសង្គម និងវល្លិយាវ ក្នុងឃុំដីរស្លាប់ (មិថុនា ២០០៥)

ឆ្នាំ	ផលស្រូវវស្សាមធ្យម (គ.ក្រ)	ផលស្រូវប្រាំងមធ្យម (គ.ក្រ)	ផលស្រូវសរុបមធ្យម (គ.ក្រ)
2004/5*	553	432	595
2003/4**	353	216	363
2002/3***	365	97	367
2001/2****	582	---	582
2000/1*****	691	---	691

*N = 91 សំរាប់រដូវវស្សា, 9 សំរាប់រដូវប្រាំង, 91 សំរាប់សរុប
**N = 89 សំរាប់រដូវវស្សា, 4 សំរាប់រដូវប្រាំង, 89 សំរាប់សរុប
***N = 82 សំរាប់រដូវវស្សា, 1 សំរាប់រដូវប្រាំង, 82 សំរាប់សរុប
****N = 77 សំរាប់រដូវវស្សា, --- សំរាប់រដូវប្រាំង, 77 សំរាប់សរុប
*****N = 72 សំរាប់រដូវវស្សា, --- សំរាប់រដូវប្រាំង, 72 សំរាប់សរុប

ក្នុងរយៈ ៥ឆ្នាំក្រោមការសិក្សា ជិត ៦០% នៃសមាជិកគ្រួសារមកពីឃុំសានគរ និងប្រហែល ៥០% នៃគ្រួសារមកពីឃុំដរីស្លាប់ បានចាកចេញពីភូមិទៅរកចំណូល ជាពិសេសធ្វើជាអ្នកស៊ីឈ្នួលធ្វើស្រែចំការនៅថៃ និងធ្វើកម្មកររោងចក្រកាត់ដេរនៅភ្នំពេញ ។ ការងារចំណាកស្រុកដែលកាលពីមុនគ្រាន់តែផ្ដល់ចំណូលបន្ថែមសំរាប់រយៈពេលខ្លី វាបានក្លាយជាយុទ្ធសាស្ត្ររកចិញ្ចឹមជីវិតចំបងគេសំរាប់គ្រួសារជាច្រើន ។

ដោយមិនអាចពឹងផ្អែកលើផលិតកម្មស្រូវ ហើយការងារក្រៅកសិដ្ឋាន ក៏មានតិច គ្រួសារជាច្រើន ត្រូវខ្ចីបុលក្នុងអត្រាការប្រាក់ខ្ពស់ហួសហេតុ ដើម្បីទ្រទ្រង់ជីវិតប្រចាំថ្ងៃ ។ គ្រួសារជាច្រើនក៏ត្រូវខ្ចីប្រាក់ច្រើនៗ ក្នុងអត្រាការប្រាក់ដ៏ខ្ពស់ ដើម្បីដោះស្រាយចំណាយព្យាបាលជំងឺ ។ គ្រួសារមួយចំនួនបានលក់ រឺបញ្ចាំដីស្រែ ដើម្បីបានប្រាក់ រឺសងបំណុលគេ ហើយក៏ធ្វើអោយថយចុះដល់សមត្ថភាពរបស់ខ្លួន ក្នុងការធ្វើស្រែជាសំខាន់ ដើម្បីទ្រទ្រង់ជីវភាព ។ តាមការក្រឡេកមើលទៅក្រោយវិញ គ្រោះធម្មជាតិដែលចាប់ផ្ដើមដោយ ទឹកជំនន់ដ៏ធ្ងន់ធ្ងរនៅឆ្នាំ ២០០០/០១ បានធ្វើគ្រួសារជាច្រើនប្រែប្រួលជីវភាព។

ការពឹងផ្អែកលើបណ្ដាញមូលធនសង្គម

ក្នុងការប្រឈមនឹងទឹកជំនន់ និងគ្រោះរាំងស្ងួតនេះ យើងបានធ្វើសំភាសន៍អ្នកផ្ដល់ព័តិមានគន្លឹះ និងធ្វើអង្កេត ដោយប្រឹងពិនិត្យមើលពីផលប្រយោជន៍នៃមូលធនសង្គម ។ នៅពេលមានទឹកជំនន់ មូលធនសង្គមដែលជាចំណងផ្សារភ្ជាប់ និងស្ពានចំលង បានស្ដែងចេញយ៉ាងច្បាស់ ។ បណ្ដាគ្រួសារនៅតាមភូមិក្នុងឃុំសានគរ បានជួយគ្នាទៅវិញទៅមក ដើម្បីជំលៀសសមាជិកគ្រួសារ មើលថែសត្វចិញ្ចឹម ដើរល្បាតការពារផ្ទះក្នុងភូមិ ដឹកកុមារទៅរៀន ចែកចាយទឹកស្អាត និងផ្ដល់កំចីតូចៗជាស្រូវអង្ករឱ្យគ្នា ។ នៅពេលទឹកស្រកទៅវិញ គ្រួសារនានានៅឃុំសានគរ បានរួបរួមគ្នាជួសជុលហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធក្នុងសហគមន៍ ដូចជា ប្រឡាយទឹក ទ្វារទឹក លូទឹក ផ្លូវ សាលារៀន ជាដើម ។ ជារឿយៗ មានស្ថាប័នខាងក្រៅបានមកជួយដល់ការប្រឹងប្រែងស្ដារកសាងឡើងវិញទាំងនេះ ។

នៅពេលមានគ្រោះរាំងស្ងួត បណ្ដាញមូលធនសង្គមជាចំណងផ្សារភ្ជាប់ និងជាស្ពានចំលង (ដែលតែងតូចជាងចំណងផ្សារភ្ជាប់) ក៏ស្ដែងចេញយ៉ាងច្បាស់ដែរ ប៉ុន្ដែមិនសូវលេចធ្លោដូចក្នុងសកម្មភាពដ៏មមាញឹក នៅពេលមានទឹកជំនន់ទេ ។ ក្នុងពេលមានគ្រោះរាំងស្ងួត សាច់ញាតិ និងអ្នកជិតខាងនៅតាមភូមិនានា តែងជួយគ្នាទៅវិញទៅមកដើម្បីបំពេញស្ដុកពូជស្រូវឡើងវិញ ដោយផ្ដល់ប្រាក់កំចីតូចៗ ជួយធានាកំចីពីអ្នកចងការប្រាក់ ជួយមើលថែអ្នកជំងឺ អនុញ្ញាតអោយប្រើប្រាស់អណ្ដូងគ្រួសារ និង ជួយក្រុមអ្នកងាយរងគ្រោះ ។ ក្រោយពេលមានគ្រោះរាំងស្ងួតធ្ងន់ធ្ងរ មូលធនសង្គមជាស្ពានចំលងតែងស្ដែងចេញជាគ្រួសារនានាចូលធ្វើការរួមគ្នា នៅក្នុងគំរោងស្បៀងពលកម្មបំរើសហគមន៍ ដែលឧបត្ថម្ភដោយអង្គការពីខាងក្រៅ ។

ដូចគ្នាដែរ បណ្ដាញមូលធនសង្គមជាស្ពានចំលង បានជួយគ្រួសារនានានៅឃុំទាំងពីរ ប្រឈមមុខដោះស្រាយតំរូវការដ៏ច្រើននៃការផ្លាស់ប្ដូរសង្គមដែលកើតមានឡើងក្នុងដំណើរជីវិតរបស់ពួកគាត់ ។ ពលករចំណាកស្រុកចេញពីភូមិទាំងពីរ អាចរកបានការងារធ្វើនៅភ្នំពេញ រឺនៅថៃ ឆ្លងតាមខ្សែរយៈទំនាក់ទំនងជាមួយសាច់ញាតិ មិត្តភក្ដិ អ្នកជិតខាង និងភ្នាក់ងារជ្រើសរើសពលករ ។ បុរស/នារីវ័យក្មេង មកពីបណ្ដាភូមិក្នុងឃុំសានគរ បានប្រើប្រាស់អ្នកស្គាល់គ្នាជាមួយម្ចាស់ឡូត៍នេសាទនៅបឹងទន្លេសាប ដើម្បីបានការងារជាកម្មករស៊ីឈ្នួល ។ គ្រួសារនៅឃុំទាំងពីរ ទទួលបានប្រាក់ពីអ្នកចងការប្រាក់នៅឯផ្សារឃុំសានគរ ដើម្បីបណ្ដាក់ទុនឡើងវិញ ទៅលើផលិតកម្មស្រូវដែលងាយខូចខាតដោយគ្រោះធម្មជាតិ ទោះបីអត្រាការប្រាក់វាខ្ពស់ហួសហេតុ ហើយដំណាំស្រូវក៏ផ្សងព្រេងច្រើនក៏ដោយ ។ គ្រួសារនៅឃុំដរីស្លាប់ ក៏ពឹងផ្អែកដូចគ្នាលើអ្នកចងការប្រាក់ ដើម្បីដោះស្រាយតំរូវការបង់ប្រាក់ក្រៅផ្លូវការ ទៅអោយភ្នាក់ងាររដ្ឋ ដើម្បីបានការអនុញ្ញាតឱ្យចូលកាប់ឈើ និងដឹកឈើហ៊ុបចេញពីខេត្តព្រះវិហារ ។

តាមគំនិតលោក Robert Putnam អត្រាខ្ពស់នៃសមាជិកភាព និងការចូលរួមនៅក្នុងសមាគមផ្សេងៗ គឺជាសូចនាករមួយសំខាន់បំផុតដែលបង្ហាញពីទំហំមូលធនសង្គមនៅក្នុងសង្គម ។ នៅតាមភូមិក្នុងឃុំសានគរ និងឃុំដរីស្លាប់ ការចូលរួមរបស់គ្រួសារ និងអត្រាសមាជិកភាពនៅតាមក្រុមនានាក្នុងសហគមន៍ បានកើនខ្លាំងណាស់ ចាប់ពីឆ្នាំ២០០០ ដល់ ២០០៥ ។ យោងតាមលោក Putnam កំណើននេះបង្ហាញពីមូលធនសង្គមដ៏ច្រើន និងការរួបរួមគ្នាល្អនៅក្នុងភូមិ ។ បើមិនដូច្នោះទេ អ្នករិះគន់វិធីសាស្ត្ររបស់លោក Putnam គឺជាអ្នកនិយាយត្រូវ ។ ការស៊ើបអង្កេតដ៏ល្អមួយបែបទៀត បំបែរការស្រាវជ្រាវទៅផ្ដោតលើលទ្ធភាពបានប្រើប្រាស់ស្ដុកនៃមូលធនសង្គម នៅក្នុងស្ថានភាពជាក់ស្ដែងនៃសង្គមនីមួយៗ ។ សំរាប់ឃុំសានគរ និងឃុំដរីស្លាប់ គេមើលឃើញច្បាស់ថា គ្រួសារនានាមានលទ្ធភាពប្រើប្រាស់មូលធនសង្គមជាចំណងផ្សារភ្ជាប់ និងមូលធនសង្គមជាស្ពានចំលងក៏ពិតមែន ប៉ុន្ដែពួកគាត់សឹងតែត្រូវផាត់ចេញទាំងស្រុងពីមូលធនសង្គមជាចំណងទាក់ទង ។ ជាទូទៅ គ្រួសារអ្នកឆ្លើយសំភាសន៍ តែងខ្វះចំណងទាក់ទងតាមខ្សែបញ្ឈរជាមួយនឹងបុគ្គល/ស្ថាប័នមានអំណាច ដែលអាចអនុញ្ញាត អោយពួកគាត់អាចប្រើប្រាស់ធនធានបានយ៉ាងសក្ដិសិទ្ធិដើម្បីទាញយកផលប្រយោជន៍ក្នុងរយៈពេលវែង ។

សរុបមក បញ្ហាចំបងគេដែលគ្រួសារនានានៅឃុំសានគរ និងឃុំដរីស្លាប់ត្រូវប្រឈមមុខ គឺការពង្រឹង និងពង្រីកបណ្ដាញមូលធនសង្គមដែលជាចំណងផ្សារភ្ជាប់ និងជាស្ពានចំលងរបស់ខ្លួន អោយវាតភ្ជាប់ទៅនឹងបណ្ដាញមូលធនសង្គមជាចំណងទាក់ទងនានា មានទាំងចំណងទាក់ទងជាមួយស្ថាប័នរដ្ឋផង ។ ដូចគ្នាដែរ បញ្ហាប្រឈមរបស់អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល និងទីភ្នាក់ងារអភិវឌ្ឍន៍ផ្សេងទៀត គឺក្រៅពីការកសាងសមត្ថភាពរបស់សហគមន៍ក្នុងការគ្រប់គ្រងគ្រោះមហន្ដរាយ គេត្រូវជួយសំរួលអោយអ្នកភូមិមានលទ្ធភាពប្រើប្រាស់ស្ដុកមូលធនសង្គមជាចំណងទាក់ទង ដើម្បីអោយពួកគាត់អាចប្រើប្រាស់បាននូវធនធានដែលបច្ចុប្បន្នគេផាត់គាត់ចេញ និងអោយពួកគាត់មានសំលេងនៅក្នុងសេចក្ដីសំរេចផ្សេងៗ ដែលអាចប៉ះពាល់ដល់ជីវិតរស់នៅរបស់ពួកគាត់។

កំណត់សំគាល់

១. វិធីសាស្ត្រស្រដៀងគ្នា ត្រូវបានដាក់ចូលយ៉ាងស៊ីជម្រៅនៅក្នុង FitzGerald and So 2007 ។

២. ទិន្នន័យ និងតារាង ដូចមានបង្ហាញនៅតាមផ្នែកដូចតទៅ បានមកពីការសិក្សារបស់ CCC ស្ដីពីការស្វែងយល់ពីតួនាទីមូលធនសង្គម នៅពេលមានទឹកជំនន់ និងគ្រោះរាំងស្ងួតៈ ការសិក្សានៅ ៥ភូមិ ក្នុង ២តំបន់អេកូឡូស៊ីនៅខេត្តកំពង់ធំ (ក្រុមវិភាគបញ្ហាអភិវឌ្ឍន៍ និងអ្នកចូលរួមស្រាវជ្រាវ ខែសីហា ២០០៧) ។

ឯកសារយោង

សូមមើលឯកសារយោងក្នុងអត្ថបទភាសាអង់គ្លេស

តាមដានសេដ្ឋកិច្ច ~ ស្ថានភាពក្រៅប្រទេស

កំណើនសេដ្ឋកិច្ចពិភពលោក

ផ្នែកនេះផ្តោតលើសេដ្ឋកិច្ចធំបង១ក្នុងពិភពលោក និងសេដ្ឋកិច្ចភាគច្រើននៅអាស៊ីខាងកើត ។ ស្ថានភាពសេដ្ឋកិច្ចនៅបណ្តាប្រទេសទាំងនោះមានលក្ខណៈទាក់ទងជាពិសេសទៅនឹងសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ។

នៅត្រីមាសទី២ឆ្នាំ២០០៧ ផសស ពិតនៅ US កើន ១,៩ % ខ្ពស់ជាងមួយឆ្នាំមុន ធៀបនឹងកំណើន ១,៥% នៅត្រីមាសមុន ។ រឿងនេះបណ្តាលមកពីការធ្លាក់ចុះការនាំចូល កំណើនចំណាយរដ្ឋាភិបាលសម្ព័ន្ធ និងវិនិយោគលើទំនិញឯកជន ព្រមទាំង កំណើនការនាំចេញ សំណង់មិនមែនសំរាប់ស្នាក់នៅ និងគ្រឿងបរិក្ខា និងសូហ្វវែរ ។

ផសស ពិត នៅតំបន់អឺរ៉ូ កើន ២,៥% នៅត្រីមាសទី២ ធៀបនឹងអំឡុងពេលដូចគ្នាមួយឆ្នាំមុន និងកើន ០,៣% ធៀបនឹងត្រីមាសមុន ។ ផសស ពិត នៅជប៉ុន កើន ២,៣% ធៀបនឹងមួយឆ្នាំមុន និងកើន ០,១% ធៀបនឹងត្រីមាសមុន ។

សេដ្ឋកិច្ចចិន មានកំណើន ១១,៥% នៅត្រីមាសទី២ ខ្ពស់ជាងមួយឆ្នាំមុន ។ កំណើននេះនាំមុខដោយឧស្សាហកម្ម ដែលមានតំលៃបន្ថែមកើន ១៣,៦% ធៀបនឹងកំណើន ១០,៦% ក្នុងវិស័យសេវាកម្ម និង ៤,០% ក្នុងវិស័យកសិកម្ម ។ ផសស ពិត នៅកូរ៉េខាងត្បូង កើន ៤,៥% ធៀបនឹងមួយឆ្នាំមុន និងកើន ១,៨% ធៀបនឹងត្រីមាសមុន ។ សំរាប់ផ្នែកផលិតកម្ម ឧស្សាហកម្មផលិត និង សេវាកម្ម បានកើនឡើង រីឯការសាងសង់ធ្លាក់ចុះ ។ សំរាប់ផ្នែកចំណាយ ចំណាយប្រើប្រាស់ឯកជន មានសភាពប្រសើរឡើងជាបណ្តើរ១ ស្របពេលដែលវិនិយោគលើគ្រឿងសំរួលការ និងការនាំចេញ បន្តលូតលាស់ខ្លាំង ។ ផសស ពិត នៅតៃវ៉ាន់ និង ហុងកុង មានកំណើន ៥,០៧% និង ៦,៩% ធៀបនឹងអំឡុងពេលដូចគ្នាមួយឆ្នាំមុន។

សេដ្ឋកិច្ចម៉ាឡេស៊ី មានកំណើន ៥,៧% ក្នុងរយៈមួយឆ្នាំដល់ត្រីមាសទី២ ឆ្នាំ២០០៧ ។ កំណើននៅត្រីមាសនេះ បានជំរុញខ្លាំងដោយ វិស័យសេវាកម្ម (៩,២%) រ៉ែ (៧,៧%) និង សំណង់ (៤,៨%) ។ សេដ្ឋកិច្ចនៅសិង្ហបុរី កើន ៨,២% ក្នុងរយៈ១២ខែប៉ុណ្ណោះ ។ ឧស្សាហកម្មផលិត និង សំណង់មានកំណើនខ្លាំងដល់ ១០,២% និង ១៧,៩% រីឯ សេវាកម្មមានកំណើនមធ្យម ៧,០% ។ ផសស ពិតនៅថៃ កើន ៤,៤% ខ្ពស់ជាងត្រីមាសទី២ ឆ្នាំ២០០៦ ។ វិស័យកសិកម្ម កើន ៩,៧% ខ្ពស់ជាងត្រីមាសមុន (៣,៣%) ដែលបណ្តាលជាសំខាន់មកពីកំណើនផលដំណាំ និង ត្រី ។ វិស័យមិនមែនកសិកម្ម កើន ៤,០% ធៀបនឹងកំណើន ៤,៣% នៅត្រីមាសមុន។

អតិផរណាពិភពលោក និង អត្រាប្តូរប្រាក់នៅទីផ្សារអន្តរជាតិ

នៅត្រីមាសទី២ ឆ្នាំ២០០៧ ថ្លៃទំនិញប្រើប្រាស់នៅUS កើនតាមអត្រាប្រចាំឆ្នាំ ២,៧% ធៀបនឹង ២,៤% នៅត្រីមាសទី១ ។ រឿងនេះបណ្តាលមកពីកំណើនថ្លៃម្ហូបអាហារ ថ្នាំពេទ្យ ផ្ទះស្នាក់នៅ និងថាមពល ។ នៅតំបន់អឺរ៉ូ មានអតិផរណា ១,៩% គឺគ្មានប្រែប្រួលពីត្រីមាសមុនទេ ។ កំណើនថ្លៃទំនិញក្នុងរយៈ១ឆ្នាំនេះ បណ្តាលមកពីកំណើនអាករលើតំលៃបន្ថែមនៅអាឡឺម៉ង់ ។ នៅជប៉ុន ថ្លៃទំនិញប្រើប្រាស់ធ្លាក់ចុះ ០,១% ក្នុងរយៈមួយឆ្នាំដល់ត្រីមាសទី២ ។ នេះបណ្តាលមកពីការធ្លាក់ថ្លៃកញ្ចប់ខ្សែទស្សនកិច្ចទៅក្រៅប្រទេស និងឧបករណ៍អេឡិចត្រូនិកសំរាប់ប្រើប្រាស់ក្នុងផ្ទះ ។ ប៉ុន្តែបំរែបំរួលនេះ វាតិចតួចសឹងស្មើសូន្យ បើសិនមិនរាប់បញ្ចូលនូវផលិតផលប្រេងកាត និងកត្តាពិសេស១ផ្សេងទៀត។

នៅទីផ្សារប្តូរប្រាក់អន្តរជាតិ ដុល្លារUS ប្រែប្រួលមិនទៀងទាត់ ទល់នឹងរូបិយវត្ថុដទៃទៀត ។ ទល់នឹងប្រាក់យ៉េនជប៉ុន វាប្តូរបាន ១២០,៨យ៉េន/ដុល្លារUS ធៀបនឹង ១១៩,៤យ៉េន/ដុល្លារUS នៅត្រីមាសមុន ។ ការឡើងថ្លៃប្រាក់ដុល្លារទល់នឹងប្រាក់យ៉េនជប៉ុន បណ្តាលមកពីគំលាតកាន់តែធំនៃអត្រាការប្រាក់ ។ ទល់នឹងប្រាក់អឺរ៉ូ ប្រាក់យ៉ុនចិន និងប្រាក់វ៉ុនកូរ៉េខាងត្បូង ដុល្លារUS ប្តូរបាន ០,៧៤អឺរ៉ូ/ដុល្លារUS ៧,៦៨យ៉ុន/ដុល្លារUS និង ៩២៩វ៉ុន/ដុល្លារUS គឺធ្លាក់ថ្លៃ បើធៀបនឹងអត្រា ០,៧៦អឺរ៉ូ/ដុល្លារUS ៧,៧៦យ៉ុន/ដុល្លារUS និង ៩៣៩វ៉ុន/ដុល្លារUS នៅត្រីមាសទី១ ២០០៧ ។ ការធ្លាក់ថ្លៃដុល្លារUS គឺដោយសារអ្នកចូលរួមទីផ្សារ ធ្វើការវាយតំលៃថា ទៅអនាគតតំបន់អឺរ៉ូ ប្រទេសចិន និងប្រទេសកូរ៉េខាងត្បូង មានលក្ខណៈអំណោយផលជាង ។

ថ្លៃទំនិញប្រើប្រាស់នៅទីផ្សារពិភពលោក

នៅត្រីមាសទី២ ប្រេងឆា សណ្តែកសៀង ប្រេងឆៅ សាំង និង មាស៊ូតឡើងថ្លៃ រីឯ ពោត និង អង្ករធ្លាក់ថ្លៃ ។ ប្រេងឆាលក់បាន ៦៩១,៤៤ដុល្លារ/តោន ធៀបនឹង ៥៥២,០៦ដុល្លារ/តោន នៅត្រីមាសទី១ រីឯពោតលក់បាន ១៤៦,១០ដុល្លារ/តោន និង សណ្តែកសៀង ២៥៩,៩៥ ដុល្លារ/តោន ។ អង្ករ Thai 100% B លេខ២ នៅទីផ្សារបាងកក លក់ថ្លៃ ២៨៣,៨៩ដុល្លារ/តោន ធៀបនឹង ២៩៤,១៧ដុល្លារ/តោន នៅត្រីមាសមុន ។ ប្រេងឆៅ ឡើងថ្លៃ

តារាង១. កំណើន ផសស ពិត នៃដៃគូពាណិជ្ជកម្មជ្រើសរើស ពីឆ្នាំ២០០១-២០០៧ (កំណើនជាភាគរយធៀបនឹងឆ្នាំមុន)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2006	2007		
							Q3	Q4	Q1	Q2
ប្រទេសអាស៊ានជ្រើសរើស										
កម្ពុជា	6.7	4.8	7	7.7	13.4	10.6	-	-	-	-
ឥណ្ឌូនេស៊ី	3.8	3.8	4.9	5.1	5.6	5.4	5.5	6.1	-	-
ម៉ាឡេស៊ី	0.5	5.6	5.4	7	5.2	5.9	5.8	5.7	5.3	5.7
សិង្ហបុរី	-2.3	2.6	1.4	8.5	5.7	7.7	7.1	7.0	6.0	8.2
ថៃ	1.9	6.1	6.9	6	4.5	4.8	4.7	4.2	4.3	4.4
វៀតណាម	6.0	6.7	7	7.5	8.4	8.1	-	-	-	-
ប្រទេសអាស៊ីជ្រើសរើស										
ចិន	7.5	8.1	9.9	9.5	9.6	10.5	10.4	10.7	11.1	11.5
ហុងកុង	0.5	5.0	3.2	8.3	6.5	6.6	6.8	7.0	5.6	6.9
កូរ៉េខាងត្បូង	3.0	6.1	3	4.7	4.7	5.0	4.8	5.0	4.0	4.5
តៃវ៉ាន់	-2.2	4.2	3.1	5.7	4.1	4.6	5.0	4.0	4.1	5.07
ប្រទេសឧស្សាហកម្មជ្រើសរើស										
អឺរ៉ូ-១២	1.4	0.7	0.5	1.8	1.5	2.7	2.6	3.3	3.0	2.5
ជប៉ុន	0.4	0.4	2.6	3.4	2.5	2.1	2.7	2.3	2.2	2.3
សហរដ្ឋអាមេរិក	1.2	2.4	3.1	4.4	3.7	3.3	3.3	3.1	1.5	1.9

Sources: Economist, countries' national statistics offices and central banks and ADB's Asia Regional Information Centre

តាមដានសេដ្ឋកិច្ច ~ ស្ថានភាពក្រៅប្រទេស

២១% ធៀបនឹងត្រីមាសមុន ដល់ ៦៥,៤១ដុល្លារ/ធុង ។ សាំង និង ម៉ាស៊ូត ឡើងថ្លៃ គួរអោយចាប់អារម្មណ៍ ធៀបនឹងត្រីមាសមុន ដោយសាំង ឡើងថ្លៃ ៣៩% និង ម៉ាស៊ូត ១៨% ។ សាំង លក់បាន ៥៧,៩៣សេន/លីត្រ និង ម៉ាស៊ូត លក់បាន ៥៣,៩០សេន/លីត្រ។

រៀបរៀងដោយ ហ៊ីង វុត្ថា និង ភីម រុនស៊ីណារិទ្ធិ

តារាង២. អត្រាអតិផរណានៃដៃគូពាណិជ្ជកម្មជ្រើសរើស ពីឆ្នាំ២០០១-២០០៧ (កំណើនជាភាគរយធៀបនឹងឆ្នាំមុន-មធ្យមភាគតាមការិយបរិច្ឆេទ)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2006		2007	
							Q3	Q4	Q1	Q2
ប្រទេសអាស៊ានជ្រើសរើស										
កម្ពុជា	-0.6	3.2	1.2	4.0	5.8	4.7	4.9	3.4	3.0	4.6
ឥណ្ឌូនេស៊ី	11.5	13.2	8.3	8.3	10.5	13.4	14.9	6.1	6.4	-
ម៉ាឡេស៊ី	1.4	1.8	1.1	1.6	3.1	3.7	3.6	3.1	2.6	1.4
សិង្ហបុរី	1.0	-0.4	0.5	1.7	0.5	1.0	0.7	0.6	0.5	1.0
ថៃ	1.7	0.6	1.8	2.7	4.5	4.7	3.6	3.3	2.4	1.9
វៀតណាម	-0.4	3.8	3.1	7.8	8.2	-	-	-	-	-
ប្រទេសអាស៊ីជ្រើសរើស										
ចិន	0.9	-0.7	1.2	3.9	1.8	1.5	1.4	1.8	2.6	3.6
ហុងកុង	-1.3	-3.0	-2.6	-0.4	1.1	2.2	2.3	2.2	1.7	1.3
កូរ៉េខាងត្បូង	4.4	2.7	3.5	3.5	2.8	2.4	2.5	2.4	2.0	2.4
តៃវ៉ាន់	-0.01	-0.2	-0.3	1.6	2.3	0.6	-0.3	-0.1	1.0	0.3
ប្រទេសឧស្សាហកម្មជ្រើសរើស						0.0				
អឺរ៉ូ-១២	2.6	2.2	2.1	2.2	2.2	2.1	2.1	1.8	1.9	1.9
ជប៉ុន	-0.6	-0.9	-0.3	Nil	-0.3	0.5	0.6	0.3	-0.1	-0.1
សហរដ្ឋអាមេរិក	2.8	1.6	2.3	2.7	3.4	3.2	3.3	1.9	2.4	2.7

Sources: International Monetary Fund, Economist and National Institute of Statistics

តារាង៣. អត្រាប្តូរប្រាក់ធៀបនឹងដុល្លារនៃរូបិយវត្ថុរបស់ដៃគូពាណិជ្ជកម្មជ្រើសរើស ពីឆ្នាំ២០០១-២០០៧ (មធ្យមភាគតាមការិយបរិច្ឆេទ)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2006		2007	
							Q3	Q4	Q1	Q2
ប្រទេសអាស៊ានជ្រើសរើស										
កម្ពុជា (រៀល)	3916.3	3912.1	3973	4016.3	4092.5	4103.2	4125	4111.3	4046.7	4075.4
ឥណ្ឌូនេស៊ី (រូពីយ៉ា)	10,261	9311	8577	8938	9705	9134	9122	9125	9107	-
ម៉ាឡេស៊ី (រីងហ្គិត)	3.80	3.80	3.80	3.80	3.79	3.67	3.67	3.62	3.50	3.43
សិង្ហបុរី (ដុល្លារសិង្ហបុរី)	1.79	1.79	1.74	1.69	1.66	1.59	1.58	1.56	1.53	1.52
ថៃ (បាត)	44.4	42.9	41.5	40.2	40.2	37.9	37.7	36.5	33.9	32.5
វៀតណាម (ដុង)	14,725	15,280	15,510	-	15,859	15,994	16,015	16,077	-	-
ប្រទេសអាស៊ីជ្រើសរើស										
ចិន (យ៉ន់)	8.28	8.28	8.28	8.28	8.19	7.97	7.97	7.86	7.76	7.68
ហុងកុង (ដុល្លារហុងកុង)	7.80	7.80	7.78	7.79	7.78	7.77	7.78	7.78	7.81	7.82
កូរ៉េខាងត្បូង (វ៉ុន)	1291	1251	1192	1145	1024	955	955	938	939	929
តៃវ៉ាន់ (ដុល្លារតៃវ៉ាន់-NT$)	33.8	34.5	34.4	33.6	32.1	32.5	32.8	32.8	32.9	33.1
ប្រទេសឧស្សាហកម្មជ្រើសរើស										
អឺរ៉ូ-១២ (អឺរ៉ូ)	1.12	1.06	0.89	0.80	0.80	0.80	0.78	0.78	0.76	0.74
ជប៉ុន (យ៉េន)	121.5	125.4	115.9	108.2	110.2	116.4	116.3	117.8	119.4	120.8

Sources: International Monetary Fund, Economist and National Bank of Cambodia

តារាង៤. ថ្លៃផលិតផលជ្រើសរើសនៅលើទីផ្សារពិភពលោក ពីឆ្នាំ២០០១-២០០៧ (មធ្យមភាគតាមការិយបរិច្ឆេទ)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2006		2007	
							Q3	Q4	Q1	Q2
ពោត (US No. 2) - US ($/តោន)	81.18	89.98	95.42	110.65	89.19	111.04	108.67	140.18	154.33	146.10
ប្រេងឆា- អឺរ៉ុបពាយព្យ ($/តោន)	259.13	353.91	402.03	427.47	381.32	433.85	446.85	494.92	552.06	691.44
អង្ករ (Thai 100%B) – បាងកក ($/តោន)	160.81	178.59	182.22	221.67	262.88	282.00	289.91	279.10	294.17	283.89
សណ្តែកសៀង (US No. 1) – US ($/តោន)	163.89	182.58	218.86	262.03	224.25	213.88	207.38	230.17	255.33	259.95
ប្រេងឆៅ-ឌូបៃ ($/ធុង)	22.8	23.9	26.8	33.5	50.14	61.58	67.00	56.39	54.21	65.41
សាំង – US Gulf Coast (សេន/លីត្រ)	19.5	19.1	23	30.9	42.19	47.70	52.70	41.02	41.71	57.93
ម៉ាស៊ូត (ស្តាន់ដ័រតិច លេខ២) – US Gulf Coast (សេន/លីត្រ)	18.72	17.85	21.63	29.48	44.35	51.35	55.66	46.11	45.61	53.90

Sources: Food and Agriculture Organisation and US Energy Information Administration.

តាមដានសេដ្ឋកិច្ច ~ ស្ថានភាពក្នុងប្រទេស

សកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចសំខាន់ៗ

នៅត្រីមាសទី២ ២០០៧ គំរោងវិនិយោគតិតជាទ្រព្យសកម្មជាប់លាប់បានអនុម័ត មានចំនួនថយចុះយ៉ាងខ្លាំងធៀបនឹងត្រីមាសមុន គឺធ្លាក់ចុះ ៦២% មកត្រឹម ១៩១,៣លានដុល្លារ ។ គំរោងចំនួន ២៣ កំពុងស្នើសុំការអនុមតិ ដែលវាមានចំនួនតិចជាងត្រីមាសមុន ២ គំរោង ។ ជាទូទៅ សេវាកម្ម ជាវិស័យមួយដែលមានចំណែកធំជាងគេ នៅក្នុងតំលៃអនុមតិសរុប ។ នៅត្រីមាសទី២ វិស័យនេះ ធ្លាក់ចុះ ៥៩% មកត្រឹម ១៣៧,៩លានដុល្លារ សំរាប់ ៣គំរោង ។ ក្នុងនោះ តំលៃអនុមតិសេវាទូរគមនាគមន៍ មាន ៧០លានដុល្លារ (១ គំរោង) និង វិស័យទេសចរណ៍ មាន ៥៤,៩លានដុល្លារ (១ គំរោង) ។ ឧស្សាហកម្ម ជាវិស័យសំខាន់បន្ទាប់ នៅក្នុងគំរោងវិនិយោគសរុបបានអនុម័ត ។ នៅត្រីមាសទី២ ឧស្សាហកម្មធ្លាក់ចុះ ៦៤% មកត្រឹម ៥១,២លានដុល្លារសំរាប់ ១៩គំរោង ដែលក្នុងនោះ វិស័យកាត់ដេរ មាន ៩គំរោង និងមានតំលៃ ២៤,៣លានដុល្លារ រីធ្លាក់ចុះ ៣៤% ។ ទោះបីជា កសិកម្មផ្ដល់ការងារដល់ប្រជាជនដល់ទៅ ៨០% ប៉ុន្តែវិនិយោគនៅក្នុងវិស័យនេះ មិនត្រូវបានធ្វើការអភិវឌ្ឍន៍ទេ ។ ក្នុងចំនោម ២៣ គំរោងបានអនុម័ត មានតែ ១គំរោងប៉ុណ្ណោះដែលផ្ដោតលើកសិកម្ម រីឯកសិ-ឧស្សាហកម្ម មានតំលៃ ២,១លានដុល្លារ រីធ្លាក់ចុះ ៨៩% ធៀបនឹងត្រីមាសមុន ។ វិស័យទាំងបី ត្រូវការកម្មករបន្ថែមចំនួន ២៤.៦៧០នាក់ (ថយចុះ ៣០% ធៀបនឹងត្រីមាសមុន) ។ ឧស្សាហកម្មនឹងផ្ដល់ការងារថ្មី ៩៣% សេវាកម្ម ៦,០% និង កសិកម្ម ១,០% ។

សកម្មភាពសំណង់ជាច្រើន បានលេចជារូបរាងនៅរាជធានីភ្នំពេញ និងតំបន់ជុំវិញទីក្រុង ដើម្បីកាត់បន្ថយភាពចង្អៀតតាន់តាប់ក្នុងទីក្រុងនាពេលថ្មីៗនេះ ។ បច្ចុប្បន្ន ផ្ទះល្វែងត្រូវបានសាងសង់ច្រើនជាង ផ្ទះនិងភូមិគ្រឹះ ។ នៅត្រីមាសទី២ ២០០៧ គំរោងសាងសង់សរុបបានអនុម័តនៅភ្នំពេញ មាន ១៦០,១លានដុល្លារ រីកើន ៧៧% ធៀបនឹង ត្រីមាសទី១ ។ ការអនុមតិសាងសង់ផ្ទះនិងភូមិគ្រឹះ បានកើនពីរដង ដល់ ២២,៨លានដុល្លារ ខណៈពេលដែល សំណង់ផ្ទះល្វែង បានថយចុះ ៤២% មកត្រឹម ៣៥លានដុល្លារ ។ ធៀបនឹងត្រីមាសដូចគ្នា ២០០៦ គំរោងសាងសង់សរុបបានអនុម័តនៅភ្នំពេញ កើនឡើង ៩៥% ក្នុងនេះ សំណង់ផ្ទះល្វែងថយចុះ ៣២% រីឯសំណង់ផ្ទះនិងភូមិគ្រឹះ កើនឡើងមួយជាបួន ។

ឱនភាពពាណិជ្ជកម្មនៅកម្ពុជា មានសភាពយ៉ាប់យ៉ឺនខ្លាំង គឺកើនបីដងធៀបនឹងត្រីមាសមុន (២០៨,១លានដុល្លារ) ។ ការនាំចេញ ធ្លាក់ចុះបន្តិច រីឯការនាំចូល កើនច្រើនគួរសម ។ ការនាំចេញ ធ្លាក់ចុះរហូតចាប់ពីត្រីមាសទី៣ ២០០៦ ។ នៅត្រីមាសទី២ ២០០៧ ការនាំចេញសរុបមាន ៧០៥,០លានដុល្លារ រីធ្លាក់ចុះ ០,៤% ធៀបត្រីមាសមុន ។ ការនាំចេញឈើ ធ្លាក់ចុះ ៧,៩% មកត្រឹម ១,៩លានដុល្លារ រីឯការនាំចេញត្រី ធ្លាក់ចុះ ៣៨% មកត្រឹម ០,៤លានដុល្លារ និង ការនាំចេញកៅស៊ូ ធ្លាក់ចុះ ១៨% មកត្រឹម ៦,៩លានដុល្លារ ។ ការនាំចេញអង្ករមាន ០,២លានដុល្លារ រីធ្លាក់ចុះ ៦៩% ធៀបនឹងត្រីមាសមុន ។ ប៉ុន្តែ ការនាំចេញក្នុងវិស័យកាត់ដេរកើន ១,៦% ដល់ ៦៨៨,២លានដុល្លារ ក្នុងនោះសំលៀកបំពាក់មាន ៩៦% និង ស្បែកជើង ២,៨% នៃផលិតផលកាត់ដេរនាំចេញសរុប ។ នៅត្រីមាសទី២ ការនាំចេញផលិតផលកាត់ដេរទៅសហរដ្ឋអាមេរិកធ្លាក់ចុះ ៩,៦% មកត្រឹម ៤៥១,២លានដុល្លារ រីឯការនាំចេញទៅសហគមន៍អឺរ៉ុប កើនឡើង ៥៣% ដល់ ១៦៣,១លានដុល្លារ ។ ការនាំចេញផលិតផលកាត់ដេរមានកំណើន ៨,៨% ធៀបនឹងត្រីមាសដូចគ្នាមួយឆ្នាំមុន។

ការនាំចូលសរុបនៅត្រីមាសទី២ ២០០៧ កើន ១៦% ធៀបនឹងត្រីមាសមុន ដល់ ៩៩១,៦លានដុល្លារ ។ ការនាំចូល ម្ហូបអាហារ ភេសជ្ជៈ និង ថ្នាំជក់ កើន ២២% ដល់ ៥១,៦លានដុល្លារ ដែលក្នុងនោះថ្នាំជក់មាន ៦០% និងគ្រឿងបរិភោគ ២២% ។ ការនាំចូលស៊ីម៉ង់ត៍មានកំណើន ២៦% ដល់ ២១,៦លានដុល្លារ ស្របពេលដែលការនាំចូលដែក ធ្លាក់ចុះ ២៣% មកត្រឹម ១៣,៥លានដុល្លារ ។ ទោះជាថ្លៃសាំងជាមធ្យមនៅទីផ្សារ បានកើនដល់ ៣.៨៧៦ រៀល/លីត្រ រីកើន ៣,៥% ក៏បរិមាណសាំងនាំចូលនៅតែបន្តកើនឡើង គឺកើន ២៨% ដល់ ៦៥.៣២០តោន រីស្មើនឹង ២០,២លានដុល្លារ ។ ម៉ាស៊ូតនាំចូលមាន ១៣៤.៤៣០តោន រីកើន ១៣% ធៀបនឹងត្រីមាសមុន ហើយមានតំលៃស្មើនឹង ៣៦,៦លានដុល្លារ ។ ធៀបនឹងត្រីមាសដូចគ្នា ២០០៦ ការនាំចូលសាំង និងម៉ាស៊ូត កើន ៦៤% និង ១៧% ។

នៅត្រីមាសទី២ ២០០៧ ភ្ញៀវបទេសមកដល់ប្រទេសកម្ពុជា មានសរុប ៤២៤.៥០០នាក់ រីថយចុះ ២៣% ធៀបត្រីមាសមុន ។ ភ្ញៀវមកដល់តាមផ្លូវអាកាសធ្លាក់ចុះ ២៦% មកត្រឹម ២៧៥.៦០០នាក់ ។ ដោយឡែកភ្នំពេញទទួលបាន ៤៤% និង សៀមរាប បាន ៥៦% នៃភ្ញៀវសរុបមកដល់តាមផ្លូវអាកាស ។ ភ្ញៀវមកដល់តាមផ្លូវគោកមាន ៣៤% នៃភ្ញៀវបរទេសសរុប និង ភ្ញៀវធ្វើដំណើរតាមជើងទឹកមាន ១,៤% ។ ខេត្តសៀមរាប មានភ្ញៀវសរុប ២១៥.៦៣៤នាក់ រីថយចុះ ៤៦% ធៀបត្រីមាសមុន ។ ភ្ញៀវបរទេសមកក្នុងគោលបំណង សំរាកលំហែ មានចំនួន ៣៥.២១៦នាក់ រីធ្លាក់ចុះ ២៨% ធៀបនឹងត្រីមាសមុន រីឯភ្ញៀវមកក្នុងគោលបំណងជំនួញ កើន ១៤% ដល់ ៣៤.៨០៨នាក់ ។ កូរ៉េខាងត្បូង គឺជាប្រទេសនាំមុខគេខាងភ្ញៀវធ្វើដំណើរមកកម្ពុជា (៧៨.១០៨នាក់) ។

ហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ

ថវិការដ្ឋសំរាប់ត្រីមាសទី២ មានទិន្នន័យត្រឹមតែខែឧសភាប៉ុណ្ណោះ ។ ក្នុងអំឡុង២ខែនេះ ការប្រមូលចំណូលសរុបមាន ៦៧៦.៦ពាន់លានរៀល រីកើន ៥៣% ធៀបនឹងអំឡុងពេលដូចគ្នា ២០០៦ ។ ចំណូលពន្ធកើន ៦៤% ដល់ ៥៨៥.១ពាន់លានរៀល ។ ពន្ធក្នុងស្រុកមាន ៧៣% នៃចំណូលពន្ធសរុប ដែលក្នុងនោះ ២០% បានមកពី ការយកពន្ធលើប្រាក់ចំនេញ ពន្ធលើប្រាក់ចំណូល និងពន្ធលើតំលៃលើស និង ៣១% បានមកពីពន្ធលើតំលៃបន្ថែម (VAT) ។ ពន្ធលើពាណិជ្ជកម្មអន្តជាតិមាន ២៦% នៃចំណូលពន្ធសរុប ក្នុងនោះពន្ធនាំចូលមាន ២៣% និង ពន្ធនាំចេញ ៣% ។ ចំណូលមិនមែនពន្ធ ដូចជា ចំណូលពីអចលនទ្រព្យ និង ការលក់ទំនិញនិងសេវា កើន ៧,២% ដល់ ៨៧,០ពាន់លានរៀល ធៀបនឹងអំឡុងពេលដូចគ្នា ២០០៦ ។ ចំណូលពីអចលនទ្រព្យមាន ១០% ការលក់ទំនិញនិងសេវា ៨១% និង ចំណូលមិនមែនពន្ធផ្សេងៗទៀតមាន ៨,៥% នៃចំណូលមិនមែនពន្ធសរុប។

នៅពីរបីត្រីមាសកន្លងទៅនេះ ចំណូលក្នុងស្រុកមានការកើនឡើងជាលំដាប់ និង ចំណាយថវិកាមានការប្រែប្រួលចុះឡើង ។ នៅខែមេសា-ឧសភា ២០០៧ ចំណាយថវិកា កើន ១,៩% ដល់ ៦៨០,២ពាន់លានរៀល ធៀបនឹងអំឡុងពេលដូចគ្នា ២០០៦ ។ ចំណាយចរន្តមាន ៤៦៣,៦ពាន់លានរៀល រីកើន ១៩% ។ ក្នុងនោះ ចំណាយលើប្រាក់បៀវត្សរ៍ មាន ១៦៤,៣ពាន់លានរៀល រីកើន ១៤% និង ចំណាយមិនមែនប្រាក់បៀវត្សរ៍មានកំណើន ៨,៣% ដល់ ២៨៤,៣ ពាន់លានរៀល ។ ចំណាយមិនមែនប្រាក់បៀវត្សរ៍ រួមមាន ៣៥% លើការទិញនិងថែទាំសំភារៈការិយាល័យ ៦,៤% លើការជួលនិងជួសជុលអគារ

តាមដានសេដ្ឋកិច្ច ~ ស្ថានភាពក្នុងប្រទេស

៣,៩% លើការប្រាក់នៃបំណុលពីខាងក្រៅ និង ៤២% លើឧបត្ថម្ភធននិងជំនួយសង្គម ។ ចំណាយចរន្ត រួមមាន ចំណាយមូលធន ដែលថយចុះ ២២% មកត្រឹម ២១៦,៥ពាន់លានរៀល ធៀបនឹងពេលដូចគ្នា ២00៦ ។ ចំណាយមូលធនទទួលបានមូលនិធិ ៧0% ពីប្រភពខាងក្រៅ និង ៣0% ពីប្រភពខាងក្នុង។

អតិផរណា និងអត្រាប្តូរប្រាក់

នៅត្រីមាសទី២ ថ្លៃទំនិញទូទៅកើន ៤,៦% ធៀបនឹងត្រីមាសដូចគ្នា ២00៦ ។ ថ្លៃម្ហូបអាហារ ភេសជ្ជៈ និង ថ្នាំជក់កើន ៧,២% ហើយថ្លៃដឹកជញ្ជូននិងទូរគមនាគមន៍កើន ៤,៩% ។ ថ្លៃសំលៀកបំពាក់និងស្បែកជើងកើន ២,៨% គ្រឿងប្រើប្រាស់នៅក្នុងគេហដ្ឋាន ២,៧% ចំណាយលើផ្ទះស្នាក់នៅនិងទឹកភ្លើង ២,៦% និង តំហែទាំសុខភាព ១,៥%។ ថ្លៃដឹកជញ្ជូននិងទូរគមនាគមន៍ កើនឡើងដោយសារមកពីការឡើងថ្លៃប្រេងឥន្ធនៈ ។

នៅត្រីមាសទី២ ប្រាក់រៀល ឡើងថ្លៃ 0,៨% ទល់នឹងដុល្លារUS បើធៀបនឹងត្រីមាសដូចគ្នា ២00៦ ។ ប្រាក់រៀល ប្តូរបានជាមធ្យម ៤0៧៥,៤ រៀល/ដុល្លារUS ។ ទល់នឹងប្រាក់ដុងវៀតណាម ប្រាក់រៀលឡើងថ្លៃ 0,៨% ដោយប្តូរបាន ២៤,៨រៀល/១00ដុង ហើយទល់នឹងប្រាក់បាតថៃ ប្រាក់រៀលធ្លាក់ថ្លៃ ៩,៣% ដោយប្តូរបាន ១១៨,១ រៀល/បាត ។

ការវិវត្តន៍រូបិយវត្ថុ

ពីខែមិថុនា ២00៦-មិថុនា ២00៧ ឥណទានក្នុងស្រុក កើន ៤៥% ដល់ ៣១៣៦,0ពាន់លានរៀល ។ ក្នុងនោះ ឥណទានរដ្ឋាភិបាល កើន ៨,៨% ដល់ ២៩៧,៦ពាន់លានរៀល និង ឥណទានឯកជន កើន ៥១% ដល់ ៤៥៣៨,៧ ពាន់លានរៀល ។ ប្រាក់បញ្ញើរដ្ឋាភិបាលបន្តកើនឡើងជាលំដាប់ ដោយកើន ៥៤% ដល់ ១៧00,២ពាន់លានរៀល ។ ទន្ទឹមនឹងគ្នានេះ "បំណុលផ្សេងៗ" តំណាងអោយបំណុលធនាគារជាតិបានថយចុះ ១៨% មកត្រឹម ៣៣0៧,៨ ពាន់លានរៀល ។ នៅខែមិថុនា ២00៧ ឥណទានក្នុងស្រុក និង "បំណុលផ្សេងៗ" ធ្វើអោយឥណទានក្នុងស្រុកសុទ្ធ មានលទ្ធផលអវិជ្ជមាន រឺ -១៧១,៧ ពាន់លានរៀល ប៉ុន្តែវាមានកំណើន ៧៣% បើធៀបនឹងខែដូចគ្នា ២00៦ ។ ទ្រព្យសកម្មបរទេសសុទ្ធកើន ៣៥% ដល់ ៩0៤៧,៩ពាន់លានរៀល ។

នៅខែមិថុនា ប្រតិបត្តិការពាក់ព័ន្ធនឹងទ្រព្យសកម្មក្នុងស្រុកសុទ្ធ និងទ្រព្យសកម្មបរទេសសុទ្ធ បានធ្វើឱ្យរូបិយវត្ថុទូទៅសរុប (M2) កើន ៤៧% ដល់ ៨៨៧៦,១ពាន់លានរៀល ធៀបនឹងអំឡុងពេលដូចគ្នាមួយឆ្នាំមុន ។ រូបិយវត្ថុទូទៅ M2 រួមមាន រូបិយវត្ថុ M1 និងរូបិយវត្ថុផ្សេងៗ ។ រូបិយវត្ថុ M1 មាន ១៧៤៨,៤ពាន់លានរៀល រឺកើន ១៦% ក្នុងនោះ រូបិយវត្ថុនៅក្រៅធនាគារ កើន ១៥% ដល់ ១៦៨១,៩ពាន់លានរៀល ហើយបញ្ញើចរន្តមានកំណើន ២៧% ដល់ ៦៦,៥ពាន់លានរៀល ។ ប្រាក់បញ្ញើមានកាលកំណត់និងប្រាក់បញ្ញើសន្សំបានថយចុះ ១៣% មកត្រឹម ៩៨,៥ពាន់លានរៀល ខណៈពេលដែលប្រាក់បញ្ញើជារូបិយវត្ថុបរទេសកើន ៥៩% ដល់ ៧0២៩,២ពាន់លានរៀល ហើយខ្ទង់ទាំងនេះ ជារូបិយវត្ថុផ្សេងៗ ដែលកើន ៥៧% ដល់ ៧១២៧,៧ពាន់លានរៀល ។

គិតត្រឹមខែមិថុនា ២00៧ ធនាគារជាតិនៃកម្ពុជាបានតំឡើងប្រាក់បំរុងរបស់ខ្លួនរហូតដល់ ៥១៤,៥ពាន់លានរៀល រឺកើន ២៤% ធៀបនឹងខែមិថុនា ២00៦ ។ ប្រាក់បំរុងជារូបិយវត្ថុបរទេសរបស់កម្ពុជា មានតំលៃស្មើនឹង ការនាំចូលទំនិញ ៣,៧ខែ ។

ស្ថានភាពភាពក្រីក្រ និងប្រាក់ចំណូលប្រចាំថ្ងៃពិតរបស់ពលករងាយរងគ្រោះ

នៅខែសីហា ២00៧ ប្រាក់ចំណូលប្រចាំថ្ងៃពិតរបស់ពលករងាយរងគ្រោះចំនួន ១0ក្រុម កើន ២៣% ធៀបនឹងអំឡុងពេលដូចគ្នា ២00៦ ។ ទោះយ៉ាងនេះក្តី ប្រាក់ចំណូលរបស់កម្មករសំណង់គ្មានជំនាញ កម្មករកាត់ដេរ និងអ្នកបំរើតាមភោជនីយដ្ឋាន បានថយចុះបន្តិច ។

ប្រាក់ចំណូលសុទ្ធរបស់អ្នកលក់បន្លែតូចតាច បានកើន ៧៥% ដល់ ៩១១៦រៀល នៅខែសីហា ២00៧ ធៀបនឹងខែដូចគ្នា ២00៦ ។ តួលេខនេះគឺជាកំណើនខ្ពស់បំផុត គិតតាំងពីពេលចាប់ធ្វើអង្កេតនៅឆ្នាំ១៩៩៨ ។ ទិន្នន័យបានមកពី វិទ្យាស្ថានជាតិស្ថិតិ បង្ហាញថា ថ្លៃបន្លែស្រស់ កើន ៣៦% ខណៈពេលដែលថ្លៃទំនិញភាគច្រើន នៅភ្នំពេញបានកើនតែ ៥,២% ប៉ុណ្ណោះ ក្នុងរយៈមួយឆ្នាំដល់ខែសីហា ២00៧ ។ កំណើនថ្លៃទំនិញនេះ ក៏ធ្វើអោយមានការកើនចំណូលដល់ អ្នកលក់បន្លែតូចតាចផងដែរ ។ អ្នកលក់បន្លែតូចតាច ៩៥% ឆ្លើយថាចំណូលពួកគេអាចជួយធ្វើឱ្យជីវភាពគ្រួសារបានប្រសើរឡើង ប៉ុន្តែមិនបានច្រើនប៉ុន្មានទេ ។ ពួកគេ ២0% សន្សំប្រាក់បានមួយចំនួន និង ៨0% ផ្សេងទៀតមិនបានសន្សំប្រាក់ទាល់តែសោះ ។

នៅខែសីហា ចំណូលប្រចាំថ្ងៃរបស់អ្នករើសអេតចាយ កើនដល់ ៦0៣៨ រៀល រឺកើន ៤២% ច្រើនជាងអំឡុងពេលដូចគ្នា មួយឆ្នាំមុន ។ អ្នករើសអេតចាយ ៦៦% បានរាយការណ៏ថា ចំណូលពួកគេកើនឡើង ដោយសារតែអេតចាយឡើងថ្លៃ ហើយវាជាប្រាក់ចំណូលខ្ពស់ជាងគេដែរ ចាប់តាំងពីអង្កេតបានចាប់ផ្តើម ។ អ្នករើសអេតចាយ ៧0% ជាជនចំណាកស្រុកមកពីជនបទ និង ៣0% ផ្សេងទៀតជាអ្នកនៅទីក្រុងក្បែរកន្លែងចាក់សំរាម ។ ទោះបីជាចំណូលរបស់អ្នករើសអេតចាយបានកើនឡើង ប៉ុន្តែមាន ៤៣% បានរាយការណ៏ថា គ្រួសារខ្លួនបានជំពាក់បំណុលគេ ។ នេះបានន័យថា ចំណូលពួកគេមិនគ្រប់គ្រាន់សំរាប់ទ្រទ្រង់ជីវភាពគ្រួសារទេ ។ យោងតាមអង្កេត ក្មេងៗជាច្រើនបានដើរតាមឪពុកម្តាយ រឺសាច់ញាតិទៅកាយគំនរសំរាមដើម្បីបានចំណូល ជាពិសេសដើម្បីទិញសំភារៈសិក្សា ហើយចំណូលដែលនៅសល់ ពួកគេសន្សំទុកសំរាប់ក្រុមគ្រួសារ ។

បន្ទាប់ពីការធ្លាក់ចុះនៅឆ្នាំ២00៦ ប្រាក់ចំណូលប្រចាំថ្ងៃពិតរបស់អ្នករត់ម៉ូតូឌុប បានកើនយ៉ាងខ្លាំង ចាប់តាំងពីដើមឆ្នាំ២00៧មក ។ ប្រាក់ចំណូលបានកើន ៣៣% បើធៀបនឹងអំឡុងពេលដូចគ្នា ២00៦ ដែលកំណើននេះបណ្តាលមកពីកំរើដឹកអ្នកដំណើរមានការកើនឡើង ។ ចំពោះអ្នករត់ម៉ូតូឌុបបានផ្តល់សំភាសន៏ មាន ៧៣% ប្រាប់ថា ចំណូលពួកគេ គឺគ្រប់គ្រាន់សំរាប់តែចំណាយក្នុងគ្រួសារប៉ុណ្ណោះ ដូចនេះ ពួកគេមិនអាចសន្សំប្រាក់សំរាប់បង្កើតមុខរបរផ្សេងទៀតបានទេ ។ ផ្ទុយទៅវិញ អ្នករត់ម៉ូតូឌុប ២៧% ប្រាប់ថាអាចសន្សំប្រាក់បាន ។ អ្នករត់ម៉ូតូឌុប ៧៣% បានចំណាយពី ១0 ទៅ ១៥ដុល្លារក្នុងមួយខែ សំរាប់ជួលផ្ទះស្នាក់នៅ ក្នុងអំឡុងពេលមកធ្វើការនៅភ្នំពេញ ហើយ ២៧% ផ្សេងទៀត មានទីលំនៅក្នុងក្រុង រឺនៅជាយក្រុង ។

ពីខែសីហា ២00៦-ខែសីហា ២00៧ ប្រាក់ចំណូលប្រចាំថ្ងៃពិតរបស់កម្មករសំណង់មានជំនាញ កើន ២៤% ដល់ ១១.៧២៣រៀល ។ កម្មករទាំងនោះ ៩៧% និយាយថា ដោយសារតែការសាង់សង់មានចំនួនកាន់តែច្រើន ពួកគេអាចរកចំណូលក្នុងចន្លោះពី ៨000រៀល ទៅ ២៥.000 រៀល/ថ្ងៃ អាស្រ័យទៅតាមបទពិសោធន៏ការងារពួកគេម្នាក់ៗ ។ បន្ទាប់ពីចំណាយទៅលើម្ហូបអាហារ កម្មករមួយចំនួន មានសល់ប្រាក់ខ្លះសំរាប់ធ្វើជា

តាមដានសេដ្ឋកិច្ច ~ ស្ថានភាពក្នុងប្រទេស

ដើមទុន ដើម្បីបង្កើតមុខរបរផ្សេងទៀត និងលើកកំពស់ជីវភាពគ្រួសារ ។ កម្មករសំណង់មានជំនាញភាគច្រើនធ្វើការជាមធ្យម ៧ខែ/ឆ្នាំ នៅភ្នំពេញ ហើយស្ទើរតែ ៣០ថ្ងៃ/ខែ ។ នៅអំឡុងពេលដូចគ្នា គិតចាប់ពីខែសីហា ឆ្នាំ២០០៦ ចំណូលរបស់កម្មករសំណង់គ្មានជំនាញបានថយចុះ ៧,៨% មកត្រឹម ៥៩០០រៀល ។ ការថយចុះនេះ អាចបណ្តាលមកពីការកើនចំនួនកម្មករគ្មានជំនាញធ្វើចំណាកស្រុកមកពីជនបទ ។ ពួកគេធ្វើការប្រហែល ១៥ថ្ងៃ/ខែ ហើយពួកគេត្អូញត្អែរថា មិនអាចសន្សំប្រាក់បានច្រើនទេ ដោយសារត្រូវចំណាយលើម្ហូបអាហារប្រចាំថ្ងៃ មិនតែប៉ុណ្ណោះនៅឆ្នាំនេះ ទំនិញគ្រប់មុខសុទ្ធតែឡើងថ្លៃ ។ ពួកគេភាគច្រើន មកពីបណ្តាខេត្តផ្សេងៗ ហើយ ៤២% នៅលីវ និង ៥០% មានអាយុតិចជាង ២៥ឆ្នាំ និងទទួលការសិក្សាត្រឹមកំរិតបឋមសិក្សា។

នៅខែសីហា ចំណូលប្រចាំថ្ងៃរបស់អ្នកធាក់ស៊ីក្លូមានចំនួន ៧១២៦រៀល ដែលកើន ១៨% ធៀបនឹងខែដូចគ្នា ២០០៦ ។ ការបន្ថែមម៉ោងធ្វើការ គឺជាប្រភពដ៏សំខាន់នៃការកើនចំណូលរបស់ពួកគេ ។ អង្កេតរកឃើញថា អ្នកធាក់ស៊ីក្លូធ្វើការច្រើនជាង ១១ម៉ោង/ថ្ងៃ ។ ទោះបីជាមានកំណើនចំណូល ប៉ុន្តែអ្នកធាក់ស៊ីក្លូ ៧០% បាននិយាយថា ចំណូលនេះមិនអាចផ្គត់ផ្គង់គ្រួសារបានគ្រប់គ្រាន់ទេ ។ អ្នកធាក់ស៊ីក្លូភាគច្រើន ជាជនចំណាកស្រុកបណ្តោះអាសន្នមកពីជនបទ ហើយស្ទើរតែទាំងអស់គ្នា បានស្នាក់នៅតាមផ្ទះរបស់ម្ចាស់ស៊ីក្លូ។

បើធៀបនឹងខែសីហា ២០០៦ ចំណូលប្រចាំថ្ងៃពិតរបស់កម្មករកាត់ដេរបានថយចុះ ២,៥% មកត្រឹម ៩០៣៣រៀល ទោះបីជាចំណូលចារឹកបានកើនឡើង ២,២% ។ នៅខែសីហា កម្មករកាត់ដេរ ចំណាយប្រហែល ៤០ដុល្លារ លើម្ហូបអាហារ ផ្ទះស្នាក់នៅ និងគ្រឿងសំអាង ។ ចំណាយនេះកើន ២១% ធៀបនឹងអំឡុងពេលដូចគ្នា ឆ្នាំ២០០៦ ។ កម្មករកាត់ដេរភាគច្រើន អាចសន្សំប្រាក់ជាមធ្យម ២៧ដុល្លារ/ខែ ។ ពួកគេច្រើនជាង ៩០% ជាជនមកពីតាមបណ្តាខេត្តនានាជុំវិញប្រទេស ហើយភាគច្រើនបានចូលធ្វើការនៅតាមរោងចក្រ ដោយសារមានការណែនាំពីសាច់ញាតិ រឺអ្នកជិតខាង ដែលមានបទពិសោធន៏ធ្វើការនៅរោងចក្រ ។ កម្មករកាត់ដេរទាំងនោះ បានជួលផ្ទះស្នាក់នៅជាមួយគ្នា ។ ពួកគេ ៤១% ជាសមាជិកសហជីពនៅរោងចក្រដែលពួកគេធ្វើការ ហើយ ៥៩% ផ្សេងទៀត មិនបានដឹងច្រើនអំពីសកម្មភាពរបស់សហជីពទេ ។

ចំណូលប្រចាំថ្ងៃរបស់អ្នកស៊ីឈ្នួលធ្វើស្រែបានកើនឡើង ១០% ធៀបនឹងអំឡុងពេលដូចគ្នា ឆ្នាំ២០០៦ ។ កំណើនចំណូលបណ្តាលមកពីការធ្វើចំណាកស្រុក ជាពិសេសពួកក្មេងៗចេញពីភូមិទៅទីក្រុងធ្វើជាកម្មករកាត់ដេរ ដែលជាហេតុនាំអោយខ្វះកំលាំងពលកម្មនៅតាមភូមិ ។ ម្យ៉ាងវិញទៀត អ្នកស៊ីឈ្នួលធ្វើស្រែ បាននិយាយថា ពួកគេមិនមានការងារជាប់លាប់ទេ ដូច្នេះចំណូលដែលបានមកមិនអាចទ្រទ្រង់គ្រួសារទាំងមូលឡើយ ទោះបីជាពួកគេបានជួយខ្លះៗក៏ដោយ ។ ពួកគេ ៤២% បានជំពាក់បំណុលគេ ហើយបំណុលភាគច្រើន គឺបានខ្ចីពីម្ចាស់ដីស្រែ ដោយត្រូវសងទៅគេវិញជាកំលាំងពលកម្មនៅរដូវធ្វើស្រែ។

រៀបរៀងដោយ
ប៊ុន ដូរីណា និង ផាន់ ដាលីស

តពីទំព័រ ២០ **ព័ត៌មានថ្មីៗ ...**

ការស្រាវជ្រាវ និងការងារខាងគោលនយោបាយសំខាន់ៗរបស់វិទ្យាស្ថាន CDRI ក្នុងពេលបច្ចុប្បន្ន រួមមាន:

- ការចុះស្រាវជ្រាវឆ្លងប្រទេសរួមគ្នារបស់បណ្តាញវិភាគអភិវឌ្ឍន៍ (DAN) ស្តីពីចំណាកស្រុកកំលាំងពលកម្មឆ្លងកាត់ព្រំដែនក្នុងមហាអនុតំបន់មេគង្គ ដែលបង្ហាញពីការរីកចំរើនទំនាក់ទំនងក្នុងបណ្តាញនៅក្នុងតំបន់នេះ ហើយនិងគំរោងបណ្តាញវិភាគអភិវឌ្ឍន៍ DAN ដែលផ្តោតលើពាណិជ្ជកម្មផលិតផលកសិកម្ម នៅក្នុងមហាអនុតំបន់មេគង្គ ។
- ការសិក្សាពីការដឹកនាំខាងនយោបាយនៅតាមមូលដ្ឋាន ដែលជាប់ទាក់ទងនឹងគោលដៅកំណែទំរង់វិមជ្ឈការ និងវិសហមជ្ឈការ ព្រមទាំងការវិភាគលើ ច្បាប់រៀបចំអង្គការស្តីពីអភិបាលកិច្ចថ្នាក់ក្រោមជាតិនៅកម្ពុជា ។
- ការសិក្សាលើអភិបាលកិច្ចធនធានទឹកសំដៅកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ ដែលជាផ្នែកមួយ នៃកម្មវិធីកសាងសមត្ថភាពស្រាវជ្រាវលើធនធានទឹករយៈ ៥ឆ្នាំ របស់វិទ្យាស្ថាន CDRI ដើម្បីកំណត់ពីរបៀបរៀបចំខាងអភិបាលកិច្ចធនធានទឹក ដែលអាចជួយជំរុញផលិតកម្មកសិកម្មអោយមានចីរភាព និងទទួលបានទឹកសំរាប់ចែកចាយប្រើប្រាស់ស្មើភាពគ្នា ។
- ការវិភាគចំណាយនិងផលចំណេញ នៃការអភិវឌ្ឍន៍ចំការកៅស៊ូនៅកម្ពុជា ដោយពិនិត្យពីការដោះដូរផលចំណេញចុះឡើងក្នុងការអភិវឌ្ឍន៍ចំការកៅស៊ូ ។
- គំរោងរួមគ្នាមួយស្តីពី ព្រៃតំបន់ត្រូពិកសំរាប់ការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ ដែលមានតាំងពីទិន្នន័យតាមគ្រួសារ រហូតដល់ការវិភាគសរុបសំរាប់ ៥ប្រទេស ដើម្បីបង្កើនការយល់ដឹងពីតួនាទីរបស់ព្រៃតំបន់ត្រូពិកក្នុងការទប់ស្កាត់ និងកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រនៅជនបទ ។
- ការសិក្សាពីផលប៉ះពាល់នៃពាណិជ្ជកម្មទៅលើបរិស្ថាន នៅក្នុងមហាអនុតំបន់មេគង្គ ដែលបានចុះកិច្ចសន្យាប្រគល់អោយធ្វើដោយបណ្តាញចំនេះដឹងពាណិជ្ជកម្ម នៅទីក្រុងហ្សឺណែវ។
- អង្កេតលើបរិស្ថានធម្មជាតិ និងសង្គម ធ្វើឡើងដោយវិទ្យាស្ថាន CDRI ក្នុងកិច្ចសហការជាដៃគូជាមួយ ក្រុមសិក្សារបស់ JICA ដើម្បីវាយតំលៃពីបញ្ហាខាងបរិស្ថានធម្មជាតិនិងសង្គម ជួយដល់ការសិក្សាបួងមេ សំរាប់ការអភិវឌ្ឍន៍វារីអគ្គិសនីនៅកម្ពុជា ។

តារាង១. គំរោងវិនិយោគឯកជនបានអនុម័ត ឆ្នាំ១៩៩៩-២០០៧

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006				2007	
							Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2
	ទ្រព្យសកម្មជាប់លាប់ (លានដុល្លារ)											
កសិកម្ម	9.8	0.4	40.3	3.7	12.3	26.8	126.5	216.9	0.0	154.6	19.1	2.1
ឧស្សាហកម្ម	109.4	105.2	67.7	137.2	187.9	914.6	40.1	76.9	171.7	76.6	142.7	51.2
កាត់ដេរ	*81.5*	*26.5*	*27.2*	*68.1*	*132.6*	*174.4*	*30.5*	*9.6*	*23.2*	*26.1*	*36.6*	*24.3*
សេវាកម្ម	150.1	118.4	145.3	168.4	91.8	155.5	60.7	2,043.2	94.5	740.7	335.7	138.0
សណ្ឋាគារ និងទេសចរណ៍	*79.8*	*73.8*	*47.1*	*124.1*	*55.9*	*102.6*	*0.0*	*26.2*	*3.5*	*315.3*	*140.3*	*55.0*
សរុប	269.2	224.0	253.3	309.3	292.0	1096.9	227.3	2,337.0	266.2	971.9	497.5	191.3
	បំរែបំរួលជាភាគរយធៀបនឹងត្រីមាសមុន											
សរុប	-	-	-	-	-	-	90.7	928.1	-88.6	265.1	-48.8	-61.6
	បំរែបំរួលជាភាគរយធៀបនឹងឆ្នាំមុន											
សរុប	-40.0	-16.8	13.1	22.1	-5.6	275.6	-52.2	2331.2	-34.1	715.4	118.9	91.8

Including expansion project approvals. Source: Cambodian Investment Board

តារាង២. តំលៃគំរោងសំណង់នៅភ្នំពេញបានអនុម័ត ឆ្នាំ១៩៩៩-២០០៧

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006				2007	
							Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2
	លានដុល្លារ											
ភូមិគ្រឹះ, ផ្ទះ	16.4	15.9	23.4	20.0	30.3	45.5	10.1	5.7	7.6	9.7	10.9	22.8
ផ្ទះល្វែង	174.8	167.8	179.9	91.6	167.6	204.2	39.9	51.8	67.1	54.5	59.9	35.0
ផ្សេងៗ	14.2	12.6	16.6	87.3	65.6	109.1	17.4	24.7	20.8	13.9	19.5	102.2
សរុប	205.4	196.3	219.9	198.9	263.5	358.8	67.4	82.2	95.5	78.2	90.4	160.1
	បំរែបំរួលជាភាគរយធៀបនឹងត្រីមាសមុន											
សរុប	-	-	-	-	-	-	-6.2	22.2	16.1	-18.1	15.6	77.2
	បំរែបំរួលជាភាគរយធៀបនឹងឆ្នាំមុន											
សរុប	-37.2	-4.4	12.0	-9.5	32.5	36.2	-36.5	-21.2	24.8	8.9	34.2	94.6

Source: Department of Cadastre and Geography of Phnom Penh municipality

តារាង៣. ការនាំចេញ និងនាំចូល ឆ្នាំ១៩៩៩-២០០៧

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006				2007	
							Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2
	លានដុល្លារ											
ការនាំចេញសរុប	1056.2	1268.2	1453.2	1708.1	2108.1	2352.8	603.2	652.5	807.5	736.7	707.8	705.0
រួមមានៈ សំលៀកបំពាក់	962.1	1202.2	1355.8	1628.4	2027	2253.3	568.5	632.4	782.0	716.0	677.5	688.2
- ទៅសហរដ្ឋអាមេរិក	*714.1*	*840.9*	*943.4*	*1099.8*	*1270.9*	*1546.1*	*402.5*	*438.6*	*522.8*	*483.2*	*499.1*	*451.2*
- ទៅសហគមន៍អ៊ឺរ៉ុប	*228.1*	*323.3*	*356.3*	*414.7*	*590.8*	*503.1*	*110.6*	*142.2*	*188.1*	*160.1*	*106.3*	*163.1*
- ប្រទេសផ្សេងទៀត	*19.9*	*38.0*	*56.1*	*113.8*	*165.3*	*204.1*	*55.3*	*51.6*	*71.0*	*72.8*	*72.0*	*73.8*
កសិកម្ម	94.2	66.0	97.3	79.7	81.2	99.5	34.7	20.2	25.5	20.7	30.3	16.8
- កៅស៊ូ	*29.6*	*25.9*	*29.7*	*35.1*	*38.3*	36.7	7.8	9.8	13.6	10.2	8.4	6.9
- ឈើ	*32.9*	*22.3*	*16.0*	*10.2*	*11.1*	10.3	2.1	2.3	2.5	1.7	2.1	2.0
- ត្រី	*5.4*	*6.0*	*4.3*	*2.8*	*10.6*	10.1	1.9	1.0	1.6	1.4	0.7	0.4
- ផ្សេងៗ	*26.2*	*11.8*	*47.4*	*31.6*	*21.3*	42.6	22.9	7.0	7.7	7.5	19.0	7.5
ការនាំចូលសរុប	1417.7	1501.4	1707.8	1824.9	2149.0	2513	690.7	774.9	784.3	807.1	790.9	911.6
រួមមានៈ - សាំង	-	-	25.9	33.2	30.2	40.2	10.9	12.4	13.1	13.2	15.7	20.2
- ម៉ាស៊ូត	-	-	100.8	109.6	109.4	93.1	32.5	32.2	30.1	27.2	31.9	36.6
- សំភារៈសំណង់	-	-	12.9	80.8	95.3	134.7	37.0	39.1	42.5	35.8	44.1	47.3
- ផ្សេងៗ	-	-	1568.2	1601.3	1914.0	2245	610.3	691.2	698.5	731.0	699.2	807.5
ជញ្ជីងពាណិជ្ជកម្ម	-361.5	-233.2	-254.6	-116.8	-40.9	-160.1	-87.5	-122.4	23.2	-70.4	-83.1	-208.1
	បំរែបំរួលជាភាគរយធៀបនឹងត្រីមាសមុន											
ការនាំចេញសំលៀកបំពាក់សរុប	-	-	-	-	-	-	-5.4	11.2	23.7	-8.4	-5.4	1.6
ការនាំចេញសរុប	-	-	-	-	-	-	-6.4	8.2	23.7	-8.8	-3.9	0.4
ការនាំចូលសរុប	-	-	-	-	-	-	-0.03	12.2	-1.6	5.9	-2.0	15.5
	បំរែបំរួលជាភាគរយធៀបនឹងឆ្នាំមុន											
ការនាំចេញសំលៀកបំពាក់សរុប	74.0	24.9	12.8	20.1	24.5	11.2	27.8	27.1	10.2	19.1	19.2	8.8
ការនាំចេញសរុប	12.2	20.1	14.6	17.5	23.4	11.6	30.3	26.7	10.6	14.3	17.3	8.0
ការនាំចូលសរុប	14.6	5.9	13.7	6.9	17.8	16.9	32.6	15.6	20.9	16.8	14.5	17.8

Import data include tax-exempt imports. Sources: Department of Trade Preferences Systems, MOC and Customs and Excise Department, MEF (web site)

តារាង៤. ចំនួនអ្នកដំណើរមកដល់ក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៩៩-២០០៧

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006				2007	
							Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2
	អ្នកដំណើរពាន់នាក់											
តាមផ្លូវអាកាស	351.7	408.4	523.0	456.0	626.1	856.5	275.4	204.4	224.2	325.0	373.6	275.6
តាមផ្លូវគោក និងទឹក	114.7	196.5	263.5	245.0	428.9	565.1	181.9	153.6	146.4	191.0	177.2	148.9
សរុប	466.4	604.9	786.5	701.1	1055.0	1421.6	457.3	358.0	370.6	516.0	550.8	424.5
	បំរែបំរួលជាភាគរយធៀបនឹងត្រីមាសមុន											
សរុប	-	-	-	-	-	-	9.9	-21.7	4.1	39.2	6.7	-22.9
	បំរែបំរួលជាភាគរយធៀបនឹងឆ្នាំមុន											
សរុប	26.8	29.7	30.0	-10.9	50.5	34.7	20.2	21.2	14.7	24.1	20.4	19.2

Source: Ministry of Tourism.

តារាង៥. ប្រតិបត្តិការថវិកាជាតិលើមូលដ្ឋានជាសាច់ប្រាក់ ឆ្នាំ១៩៩៨-២០០៦ (ពាន់លានរៀល)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006 Q1*	Q2*	Q3*	Q4*	2007 Q1*	Q2
ចំណូលសរុប	1528	1530	1744	1764	2126	2625	595.9	731.5	732.2	1199.6	824.9	676.6
ចំណូលចរន្ត	-	1521	1728	1733	2107	2474	593.2	726.9	716.8	844.9	824.9	676.6
ចំណូលពន្ធ	1096	1096	1227	1220	1577	1911	484.7	558.6	565.8	661.8	699.9	585.1
ពន្ធគយ	376	376	424	395	513	573	135.5	151.7	157.2	200.0	-	-
ពន្ធក្នុងស្រុក	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	487.9	429.6
ពន្ធលើពាណិជ្ជកម្មក្រៅប្រទេស	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	212.1	155.5
ចំណូលមិនមែនពន្ធ	424	424	501	513	530	563	108.5	168.3	151.0	183.1	125.0	87.0
អាជីវកម្មព្រៃឈើ	28	29	15	7	2	3	0.5	0.7	0.3	0.9	-	-
ប្រៃសណីយ៍ និងទូរគមនាគមន៍	124	122	123	120	94	123	11.4	30.0	11.7	30.0	-	-
ចំណូលលើអចលនទ្រព្យ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	27.9	8.9
លក់ទំនិញ និងសេវា	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	88.8	70.7
ចំណូលជាមូលធន	8	9	16	31	19	152	2.7	4.6	15.4	354.7	0.0	0.0
ចំណាយសរុប	2332	2332	2948	2757	2932	3295	932.1	1020.1	1030.6	1191.9	923.9	680.2
ចំណាយជាមូលធន	976	977	1388	1171	1163	1328	390.5	394.7	423.8	429.1	367.1	216.5
ចំណាយចរន្ត	1356	1355	1560	1586	1769	1967	541.7	625.4	606.9	762.8	556.8	463.7
អប់រំ និងសុខាភិបាល	344	343	454	473	518	351	80.3	202.3	150.1	281.3	-	-
ការពារ និងសន្តិសុខជាតិ	404	405	438	411	423	451	78.1	116.7	155.3	170.1	-	-
ក្រសួងផ្សេងៗទៀត	636	637	668	702	828	1165	383.2	306.4	301.5	311.4	-	-
បៀវត្សរ៍	517	509	587	615	640	711	140.5	210.3	230.6	240.6	199.7	164.3
ឧបត្ថម្ភធន និង ជំនួយសង្គមកិច្ច	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	61.9	119.3
ឱនភាពជាទូទៅ	-804	-802	-1204	-993	-806	-706	-336.3	-288.5	-298.5	7.7	-99.0	-3.6
ហិរញ្ញប្បទានពីក្រៅប្រទេស	768	766	1249	886	864	1127	308.0	341.3	335.2	376.2	344.0	160.5
ហិរញ្ញប្បទានក្នុងស្រុក	36	37	-45	106	148	-396	28.3	-52.8	-36.7	-383.9	-245.0	156.9

Provisional for 2007. Q2 up to May. *Revised. Source: MEF web site.

តារាង៦. សន្ទស្សន៍ថ្លៃទំនិញប្រើប្រាស់ អត្រាប្តូរប្រាក់ និងថ្លៃមាស (មធ្យមភាគតាមការិយបរិច្ឆេទ) ឆ្នាំ១៩៩៩-២០០៧

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006 Q1	Q2	Q3	Q4	2007 Q1	Q2
	សន្ទស្សន៍ថ្លៃទំនិញប្រើប្រាស់ (បំរែបំរួលជាភាគរយធៀបនឹងឆ្នាំមុន)											
ខេត្ត	5.4	-0.1	0.9	4.4	14.4	16.4	15.8	12.0	8.5	7.2	4.2	4.6
ភ្នំពេញ - ទំនិញគ្រប់ប្រភេទ	-0.8	0.2	3.3	1.1	3.9	5.8	6.1	4.5	4.9	3.4	3.0	4.6
- ម្ហូបអាហារ	-3.4	-2.5	1.8	1.5	6.4	8.6	10.6	6.3	5.8	3.3	3.0	7.2
- ដឹកជញ្ជូន	6.6	-4.2	0.3	4.9	9.7	11.4	9.7	10.0	10.1	6.8	5.2	5.0
	អត្រាប្តូរប្រាក់ ថ្លៃមាស ថ្លៃប្រេងឥន្ធនៈ (តាមអត្រាទីផ្សារនៅភ្នំពេញ)											
រៀលក្នុង ១ ដុល្លារ*	3840.8	3916.3	3912.1	3973.3	4016.3	4119.7	4,094.8	4106.6	4145.3	4129.4	4063.0	4075.4
រៀលក្នុង ១ បាតថៃ*	95.8	88.2	91.1	95.8	99.9	102.6	103.5	108.0	110.3	113.0	113.7	118.0
រៀលក្នុង ១០០ ដុងវៀតណាម*	27.1	26.6	25.6	25.6	25.5	25.8	25.4	25.0	24.9	25.0	24.6	24.7
ថ្លៃមាស (ដុល្លារក្នុង១ជី)	33.3	32.8	36.8	41.4	46.3	54.0	64.2	72.2	73.0	72.8	77.7	79.8
ថ្លៃម៉ាស៊ូត (រៀល/លីត្រ)	1105	1329	1521	1508	2088	2633	2,867	3110	3333	3250	3067	3100
ថ្លៃសាំង (រៀល/លីត្រ)	1760	2113	2084	2150	2833	3442	3,767	4000	4200	4050	3750	3900

Sources: CDRI, IMF, NIS, Ministry of Economy and Finance

តារាង៧. ស្ថានភាពរូបិយវត្ថុ ឆ្នាំ១៩៩៩-២០០៧ (តួលេខនៅចុងការិយបរិច្ឆេទ)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006 Q1	Q2	Q3	Q4	2007 Q1	Q2
	ពាន់លានរៀល											
ទ្រព្យសកម្មបរទេសសុទ្ធ	2589	3080	3737	4027	4797	5475	6,410	6682	6958	7224	8056	9048
ទ្រព្យសកម្មក្នុងស្រុកសុទ្ធ	-759	-876	-849	-698	-467	-450	-699	-637	-497	-282	-263	-172
ឥណទេយ្យសុទ្ធលើរដ្ឋាភិបាល	3	-75	-119	-128	-209	-421	-755	-831	-892	-953	-1176	-1403
ឥណទានដល់ផ្នែកឯកជន	898	936	1059	1337	1817	2394	2,778	2997	3288	3628	4066	4537
រូបិយវត្ថុទូទៅ M2	1830	2204	2888	3329	4330	5025	5,711	6045	6461	6942	7793	8876
រូបិយវត្ថុ M1	540	609	813	937	1153	1323	1,449	1512	1563	1658	1794	1748
រូបិយវត្ថុផ្សេងៗ	1290	1595	2075	2392	3177	3702	4,262	4533	4898	5285	5999	7128
	បំរែបំរួលជាភាគរយធៀបនឹងឆ្នាំមុន											
រូបិយវត្ថុទូទៅ M2	26.8	20.4	31.0	15.2	30.0	16.1	27.0	30.6	29.4	38.2	36.5	46.8
រូបិយវត្ថុ M1	1.7	12.8	33.5	15.3	23.0	14.7	20.9	24.4	22.2	25.3	23.9	15.7
រូបិយវត្ថុផ្សេងៗ	41.4	23.6	30.0	15.2	32.8	16.6	33.6	32.8	31.9	42.7	40.7	57.3

Source: National Bank of Cambodia

តារាង៨. ចំណូលប្រចាំថ្ងៃជាមធ្យមពិតរបស់ពលករងាយរងគ្រោះ (ថ្លៃថេរ ខែវិច្ឆិកា ២០០០)

	ចំណូលប្រចាំថ្ងៃ (ជារៀល)									បំរែបំរួលធៀបនឹងឆ្នាំមុន (%)		
	2000 វិច្ឆិកា	2003	2004	2005	2006 សីហា	វិច្ឆិកា	2007 កុម្ភៈ	ឧសភា	សីហា	2007 កុម្ភៈ	ឧសភា	សីហា
អ្នកធាក់ស៊ីក្លូ	7594	8572	7614	7469	6063	7393	6534	9245	7126	-17	8	18
អ្នកលីសែង	6233	6676	6895	6545	5238	7045	6010	9798	7704	-8	33	47
អ្នកលក់បន្លែតូចតាច	5256	6532	6947	6000	5197	6125	6125	8951	9116	-1	38	75
អ្នករើសអេតចាយ	2718	3944	4446	4416	4266	3903	4530	5533	6038	-9	23	42
អ្នកបំរើតាមភោជនីយដ្ឋាន*	2111	4932	4448	4426	4292	4498	4078	5150	4193	-13	21	-2
អ្នកស៊ីឈ្នួលធ្វើស្រែ	4198	4177	4139	4365	4137	4653	4126	4531	4561	0	0	10
កម្មកររោងចក្រកាត់ដេរ	6701	9577	9277	8816	9264	8957	11146	8347	9033	21	6	-2
អ្នករត់ម៉ូតូឌុប	8610	10092	9204	8201	6744	8386	9144	12,886	8979	3	47	33
កម្មករសំណង់គ្មានជំនាញ	5399	6558	6382	5918	6407	6028	5263	6075	5901	-15	-5	-2
កម្មករសំណង់មានជំនាញ	13127	13111	12679	10316	9833	9466	10215	11,892	11,723	-14	21	24

* Waitresses' earnings do not include meals and accommodation provided by shop owners.

Surveys on the revenue of waitresses, rice-field workers, unskilled workers, motorcycle taxi and construction workers began in February 2000. Source: CDRI

ព័ត៌មានថ្មីៗ ពីវិទ្យាស្ថាន CDRI

ផ្នែកគ្រប់គ្រង

នៅខែតុលា ២០០៧ នាយកប្រតិបត្តិនៃវិទ្យាស្ថាន CDRI បានចូលរួមវេទិកាប្រចាំឆ្នាំលើកទី៣ នៃវិទ្យាស្ថាននៅអាស៊ីខាងកើត ដែលរៀបចំឡើងនៅទីក្រុងសេអ៊ូលដោយ វិទ្យាស្ថានកូរ៉េសំរាប់គោលនយោបាយសេដ្ឋកិច្ចអន្តរជាតិ ។ វេទិកាឆ្នាំនេះពិភាក្សាអំពី "សមាហរណកម្មសេដ្ឋកិច្ចនៅអាស៊ីខាងកើតៈ ការអភិវឌ្ឍន៍ថ្មីៗ និង របៀបវារៈសំខាន់ៗ" ដោយមានការចូលរួមពីថ្នាក់ដឹកនាំនៃ វិទ្យាស្ថានស្រាវជ្រាវឈានមុខខាងគោលនយោបាយរបស់បណ្តាប្រទេសអាស៊ាន ចិន កូរ៉េ និងជប៉ុន ។ វេទិកាបានពិភាក្សាលើបញ្ហានានាខាងពាណិជ្ជកម្មនិងវិនិយោគ សហប្រតិបត្តិការអភិវឌ្ឍន៍ និង ហិរញ្ញវត្ថុដែលមានសារៈសំខាន់បំផុតសំរាប់សមាហរណកម្មសេដ្ឋកិច្ច និងលទ្ធភាពកសាងសហគមន៍អាស៊ីខាងកើតនាពេលអនាគត ។

នៅខែវិច្ឆិកា វបសអ បានដើរតួនាទីយ៉ាងសំខាន់នៅក្នុងសន្និសីទឆ្នាំ២០០៧ ស្តីពី ការវិនិយោគ ការធ្វើពាណិជ្ជកម្ម និងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធនៅប្រទេសកម្ពុជា ព្រមទាំង កិច្ចប្រជុំតុមូលពាណិជ្ជកម្មលើកទី៥ ជាមួយរាជរដ្ឋាភិបាល ក្រោមប្រធានបទ "ប្រទេសកម្ពុជាៈ ទីកន្លែងល្អ ពេលវេលាល្អសំរាប់វិនិយោគល្អ"។ វបសអ បានផ្តល់វាគ្មិនជំនាញចូលរួមក្នុងបួនវគ្គ គឺទស្សនវិស័យសេដ្ឋកិច្ច និងពាណិជ្ជកម្មសំរាប់ប្រទេសកម្ពុជា, ការអភិវឌ្ឍន៍ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ, ផលិតកម្ម ការអភិវឌ្ឍន៍សហគ្រាសខ្នាតតូចនិងខ្នាតមធ្យម និង កសិ-ឧស្សាហកម្ម, វិស័យទេសចរណ៍ សណ្ឋាគារ និងសេវាធ្វើដំណើរ ។ សន្និសីទនេះបានទាក់ទាញ អ្នកចូលរួមមកពីវិស័យឯកជន និងជាអ្នកវិនិយោគទុន ចំនួនប្រមាណ ៦០០នាក់ មកពីក្នុងស្រុក តំបន់ និងអន្តរជាតិ ។

នាពេលបច្ចុប្បន្ន ការងាររៀបចំបានដំណើរការយ៉ាងល្អសំរាប់ សន្និសីទចក្ខុវិស័យប្រទេសកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៨ ដែលជាកម្មវិធីរួមសហការជាដៃគូរវាងវិទ្យាស្ថាន CDRI និងធនាគារ អេអិនហ្សិត រ៉ូយ៉ាល់ ។ សន្និសីទនឹងប្រារព្ធធ្វើនៅរាជធានីភ្នំពេញ នៅថ្ងៃទី២៨ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០៨ ក្រោមប្រធានបទ "ការកេណ្ឌប្រមូលធនធាននៅកម្ពុជា -ធនធានមនុស្ស ធម្មជាតិ ហិរញ្ញវត្ថុ- សំរាប់ការអភិវឌ្ឍន៍ ការរីកលូតលាស់ និងវិបុលភាពប្រកបដោយគុណភាព" ។ សម្តេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោហ៊ុន សែន នាយករដ្ឋមន្ត្រីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា នឹងថ្លែងសុន្ទរកថាគន្លឹះបើកសន្និសីទចក្ខុវិស័យលើកទី២នេះទៀត ហើយវិទ្យាស្ថាន CDRI នឹងធ្វើការចេញផ្សាយនូវរបាយការណ៍អភិវឌ្ឍន៍ប្រចាំឆ្នាំ២០០៧-០៨ របស់ខ្លួន ។

ផ្នែកស្រាវជ្រាវ

វិទ្យាស្ថាន CDRI បានរៀបចំសិក្ខាសាលាជាច្រើនដើម្បីផ្សព្វផ្សាយលទ្ធផលស្រាវជ្រាវនៅត្រីមាសទី៤ ឆ្នាំ២០០៧នេះ ដូចជា នៅខែតុលា សិក្ខាសាលាស្តីពីការចុះបញ្ជីដីធ្លី ដោយរួមសហការជាមួយក្រសួងគ្រប់គ្រងដែនដី នគរូបនីយកម្ម និងសំណង់ ដើម្បីផ្សព្វផ្សាយលទ្ធផលនៃការសិក្សាជាមូលដ្ឋានលើការចុះបញ្ជីដីធ្លីនៅតាមតំបន់ជនបទ និងទីក្រុង, នៅខែវិច្ឆិកា សិក្ខាសាលាស្តីពី លទ្ធផលសំរេចនៃការសិក្សាចំបងៗរបស់វិទ្យាស្ថាន CDRI ស្តីពីភាពក្រីក្រដែលរួមមាន ការសិក្សាពីការចាកផុតពីភាពក្រីក្រ ការវាយតំលៃពីភាពក្រីក្រដោយមានការចូលរួមនៅតំបន់ទន្លេសាប និងផលប៉ះពាល់នៃសមាហរណកម្មក្នុងតំបន់ទៅលើភាពក្រីក្រ ។ នៅខែធ្នូ មានធ្វើសិក្ខាសាលាបច្ចេសទេសរយៈពេលពីរថ្ងៃ ស្តីពីការសិក្សាពីឌីណាមិកនៃភាពក្រីក្រ ដើម្បីជាជំនួយដល់វិទ្យាស្ថាន CDRI ក្នុងការរចនាតាក់តែងកម្មវិធីស្រាវជ្រាវរយៈ ៥ឆ្នាំ លើឌីណាមិកនៃភាពក្រីក្រ ហើយនិងសិក្ខាសាលាស្តីពីការធ្វើចំណាកស្រុកក្នុងប្រទេសពីជនបទមកទីក្រុងរបស់យុវជន ដើម្បីផ្សព្វផ្សាយលទ្ធផលនៃការសិក្សារយៈ១ឆ្នាំ ដែលបានទទួលមូលនិធិពី UNFPA ។

តទៅទំព័រទី ១៧

ទស្សនាវដ្តី អភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

ឯកសារបោះពុម្ពផ្សាយរបស់ វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

ឆ្នាំទី១១ លេខ៤ ខែតុលា-ធ្នូ ឆ្នាំ២០០៧

ទស្សនាវដ្តីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា បោះពុម្ពផ្សាយដោយ វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា នៅភ្នំពេញចំនួន ៤ដង ក្នុងមួយឆ្នាំជាភាសាខ្មែរ និងភាសាអង់គ្លេសនៅក្នុងពេលដំណាលគ្នា ។

ទស្សនាវដ្តីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា ផ្តល់ជាវេទិកាមួយ ដើម្បីពិភាក្សាពីបញ្ហានៃការអភិវឌ្ឍន៍ដែលកំពុងតែជះឥទ្ធិពលដល់ប្រទេសកម្ពុជា ។ *អត្ថបទតាមដានសេដ្ឋកិច្ច* ផ្តល់ជូននូវមូលវិចារឯករាជ្យស្តីពីដំណើរប្រព្រឹត្តទៅនៃសេដ្ឋកិច្ចប្រទេសកម្ពុជា ។

ទស្សនាវដ្តីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា ស្វាគមន៍អត្ថបទទាំងឡាយពីប្រិយមិត្តអ្នកអាន ។ លិខិត ត្រូវចុះហត្ថលេខាប្រត្យក្សភាព ទូរស័ព្ទ និងមានអាសយដ្ឋានផង ។ អ្នកនិពន្ធទាំងអស់ត្រូវទាក់ទង វបសអ មុននឹងជូនអត្ថបទរបស់ខ្លួន ទោះជាឯកសារនោះមិនទាន់រៀបរយក៏ដោយ ។ ឯកសារទាំងអស់នឹងត្រូវកែសម្រួលសំរាប់ការបោះពុម្ព ។ វបសអ សូមរក្សាសិទ្ធិបដិសេធការបោះពុម្ព ដោយមិនចាំបាច់បញ្ជាក់ពីហេតុផល ។

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

☞ ផ្ទះលេខ៥៦ ផ្លូវ៣១៥ ទួលគោក ភ្នំពេញ កម្ពុជា

✉ ប្រអប់សំបុត្រលេខ៦២២ ភ្នំពេញ កម្ពុជា

☎ (៨៥៥-២៣) ៨៨១-៧០១, ៨៨១-៩១៦, ៨៨៣-៦០៣ 🖷 (៨៥៥-២៣) ៨៨០-៧៣៤

e-mail: cdrimail@online.com.kh / pubs@cdri.forum.org.kh

website: http://www.cdri.org.kh

ISBN: 99950 –52-06-7

គ្រឹះស្ថានផ្សាយៈ វបសអ

គ្រប់គ្រងកែសំរួលៈ យូ សិទ្ធីរិទ្ធ

កែសំរួលផលិតកម្មៈ អ៊ុំ ចាន់ថា

ជំនួយការកែសំរួលៈ យេន សុផានី និង គឹម ចិត្រា

រោងពុម្ពជប៉ុន ភ្នំពេញ រូបភាពទំព័រមុខៈ រូបភាព CDRI

© រក្សាសិទ្ធិ ២០០៧ វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

រក្សាសិទ្ធិគ្រប់យ៉ាង-គ្មានផ្នែកណាមួយនៃការបោះពុម្ពផ្សាយនេះត្រូវបានចំលងទុក ឬផ្សព្វផ្សាយតាមទម្រង់ និងតាមមធ្យោបាយផ្សេងៗដូចជាៈ អេឡិចត្រូនិក យន្តកម្មថតចម្លង... ដោយគ្មានការអនុញ្ញាតជាលាយល័ក្ខណ៍អក្សរពី វបសអ ឡើយ ។

ISSN 1560-7615 / ISBN 978-99950-52-06-5

ទំនួលខុសត្រូវលើគំនិត សត្យានុម័ត និងការបញ្ចេញយោបល់ទាំងឡាយនៅក្នុង *ទស្សនាវដ្តីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា* គឺជាបន្ទុកផ្ទាល់របស់អ្នកនិពន្ធ ។
ការបញ្ចេញយោបល់ និងការបកស្រាយទាំងនោះ មិនមែនជាទស្សនៈរបស់ *វបសអ* ទេ ។